

talaia
agrupació excursionista
VILANOVA I LA GELTRÚ

REVISTA D'EXCURSIONISME
Núm. 272 - ABRIL-MAIG-JUNY 2001

el buen tapeo

Direcció
Fernando Gómez Orejuela
A l'hostaleria des del 1965

Els dimecres tancat per festa setmanal

Pelegrí Ballester, 19-21
08800 Vilanova i la Geltrú
Barcelona
Tel. 93 815 62 02
www.elgiraldillo.net

TECNICS

INSTAL·LACIONS, S.C.C.L.

AIGUA

LLUM

GAS

CALEFACCIÓ

AIRE CONDICIONAT

REPARACIÓ D'ESCALFADORS

**F
05**

 607 298 548 - 93 814 32 46

Picapedrers, 3 - 08800 Vilanova i la Geltrú

NO LIMITS

S P O R T

Estem amb tu

10% dte. per a tots els socis

Vilanova i la Geltrú
Rbla. Ventosa, 3-5
Tel. 93 810 65 18

Vilafranca del Penedès
C/ Santa Digna, 3-5
Tel. 93 817 21 50

FEROPTICA

Professionals de la visió

EL PERQUÈ DE LA QUALITAT

EL PERQUÈ DE LA VARIETAT

EL PERQUÈ DE MOLT MÉS

**LA PARELLA DE VIDRES DE
SOL GRADUATS 4.900 PTES.**

Rambla Principal, 55 (Bulevard Diana)

08800 Vilanova i la Geltrú

c/. **CAPUTXINS, 36**
VILANOVA I LA GELTRÚ

**ELS VOSTRES RODETS
FOTOGRAFICS REVELATS EN 1 H.**

VIDRES VILANOVA

route

TALLER D'ALUMINI I VIDRE

Av. Eduard Toldrà, 73
Tel. 93 893 61 34
Fax 93 893 17 96

OFICINES I VENDA

Pare Garí, 41 - Sant Onofre, 45
Tels. 93 893 15 92 - 93 893 87 07
Fax 93 893 17 99

la lionesa

PASTISSERIA

Santa Eulàlia, 6 - Tel. 93 893 02 99
VILANOVA I LA GELTRÚ

CENTRAL DE VIAJES, S.A.

**LA VOSTRA AGÈNCIA DE CONFIANÇA
US OFERIM TOT TIPUS DE SERVEIS I PRODUCTES
A MÉS DE LA VENDA DE BITLLETS D'AVIÓ I VAIXELL**

**OFERTES ESPECIALS PER ALS SOCIS DE L'AE TALAIA
CONSULTEU-NOS... US ESPEREM!**

**C. Sant Gregori, 10 - 08800 VILANOVA I LA GELTRÚ
Tel. 93 814 43 53 - Fax 93 814 28 07
Adreça electrònica: abaeza@centralvia.es**

Carrer Comerç, 4
Tel. 93 893 12 57
08800 Vilanova i la Geltrú
CIF G-58124702
<http://www.teleline.es/personal/aetalaia>
a/e: aetalaia@suport.org

Adherida a:
Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana
d'Espeleologia
Federació Catalana
d'Esports d'Hivern
Federació Catalana de
Càmping i Caravàning

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

REVISTA D'EXCURSIONISME

ABRIL - MAIG - JUNY DE 2001 • Núm. 272

EDICIÓ
Agrupació Excursionista
Talaia

PRESIDENT
Salvador Belchi i Ibáñez

SECRETARI
Elio Perea i Povedano

CONSELL DE REDACCIÓ
Josep Blanes i Minguez
Salvador Butí i Papiol
Blanca Forgas i Puigvert
Carles González i Nogués
Agustí Poch i Parés
Joan Raventós i Hill
Jordi Vidal i Simon

IMPRESSIÓ
Gràfiques Llopart
C. Sant Antoni, 63
Sant Sadurní d'Noya
Tel. 93 891 03 12
DIPÒSIT LEGAL
B-24.619-90
PREU DE VENDA
500 PTA
TRAÇGE
800 exemplars

Foto portada: El camí dels Bons Homes (GR-107). Baixant
des del coll de Joux cap a Orgeis, enmig del bosc nevad,
a principi de maig d'enguany.
Autor: Xavier Noés

Els articles publicats en aquesta revista expressen l'opinió dels autors i no reflecteixen necessàriament la de la Junta Directiva de l'Agrupació ni la del Consell de Redacció. En tot cas, l'A.E. Talaia donarà a conèixer el seu parer a través de les editorials o en articles o notes signades per la Junta.

Els articles que apareguin en aquesta revista podran ser reproduïts, total o parcialment, sempre que es mencioni el nom de la revista, el títol de l'article i el nom de l'autor o autors.

Normativa per publicar articles a la revista Talaia

Els socis, amics i col·laboradors que vulguin publicar articles en aquesta revista, caldrà que tinguin en compte les qüestions següents:

El tema de l'article cal que estigui relacionat amb les activitats pròpies de l'A.E. Talaia.

Els articles han de ser inèdits i escrits correctament en català, en suport magnètic (disquet PC) amb indicació del programa i versió. S'adjuntarà al disquet una còpia impresa en paper on s'indicarà el títol de l'article i el nom i cognoms (o pseudònim) de l'autor/a. En casos excepcionals, s'acceptaran articles escrits a màquina, en fulls DIN-A4 i a doble espai.

Els articles, amb les seves il·lustracions, no podran sobrepassar l'extensió màxima de 5 pàgines. El nombre màxim d'il·lustracions per article no serà superior a 10.

Les il·lustracions fotogràfiques (en paper o dispositiva) hauran de tenir una bona definició. Els peus de les il·lustracions i el nom de l'autor/a aniran escrits en un full a part, precedits d'un número que es repetirà al darrere de la il·lustració corresponent.

Els articles s'hauran de lliurar al Consell de Redacció o a la Secretaria de l'entitat, com a molt a final del segon mes de cada trimestre: febrer, maig, agost o novembre.

Qualsevol canvi en aquesta normativa s'haurà de negociar amb el Consell de Redacció de la revista.

En conveni amb:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social

AJUNTAMENT DE
VILANOVA I LA GELTRÚ

Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya

SUMARI

- 5 EDITORIAL
Consell de redacció
- 6 EL GARRAF CAMINA PER L'ESCLEROSI MÚLTIPLE
Antoni Ordovàs
- 9 TRAVESSIA PER LA SERRA DE GUARA
Carme Comas
- 11 COMENTARI DE LLIBRES
Queti Vinyals
- 13 XXXIX Sortida del Cicle "Coneguem Catalunya" LA SERRA DE L'OBAC
Antoni Sagarra
- 16 ...és que els temps estan canviant...
Salvador Baig
- 19 UN RACÓ INÈDIT A LA VALLFERRERA: BABORTE
Joan Raventós
- 24 CRÒNICA DEL "COTARRO" TALAIENC
Consell de redacció
- 28 LA TINENÇA DE BENIFASSÀ, senderisme al Baix Maestrat
Joan Raventós
- 30 L'ORGANITZACIÓ DEL TERRITORI A DEBAT
Comissió de Medi Ambient
- 34 UN COP D'ULL A LA REVISIÓ DEL MODEL D'ORGANITZACIÓ TERRITORIAL DE CATALUNYA
Josep Blanes
- 38 GR-107 Camí dels Bons Homes MERENÇ DE LES VALLS - ORGEIS
Josep Blanes
- 41 GR-107 Camí dels Bons Homes ORGEIS - PRADES
Agustí Poch
- 43 GR-107 Camí dels Bons Homes PRADES - MONTSEGUR
Salvador Butí
- 46 NOTÍCIES I COMENTARIS
Consell de redacció

editorial

Ja fa més de deu anys que anàvem a veure les competicions d'escalada esportiva a la Ribamontblanc. Allà, els *mutants* d'aquest esport ens deixaven bocabadats i oferien un gran espectacle als centenars d'espectadors que s'hi desplaçaven.

Els dies 16 i 17 de juny passat, la ciutat de Vilanova i la Geltrú acollia, per iniciativa de l'ajuntament vilanoví, una de les proves del Campionat d'Espanya d'Escalada Esportiva. Feia molt de temps que a Catalunya no s'organitzava aquest tipus de competició i, certament, tant els vilanovins com els forasters que ens vàrem trobar en el marc incomparable de la platja vàrem passar una molt bona estona. Els competidors demostraren la seva força, habilitat i tècnica per tal d'arribar a dalt de tot d'una estructura situada a la sorra de la platja que s'alçava més de dotze metres i que, en alguna secció, s'arribava a desplomar 45 graus.

Per als escaladors de la casa, la idea de col·laborar en un esdeveniment d'aquest tipus va ser molt engrescadora, però malhauradament, a l'hora de la veritat, la intervenció del grup d'escalada per donar suport als organitzadors no va poder ser la que hauria volgut i va acabar sent molt minsa. Això sí, hi vam ser tots i totes perquè no ens ho volíem perdre. La informació rebuda, escassa i a l'últim moment, va complicar la situació i va dificultar la seva difusió entre els socis de l'entitat i els companys d'altres centres, per la qual cosa el ressò no va ser el que es mereixia un esdeveniment així.

No obstant això, ha valgut la pena que Vilanova i la Geltrú hagi pogut gaudir en directe d'un espectacle d'aquestes dimensions relacionat amb la muntanya i volem reconèixer des d'aquestes ratlles l'esforç que va fer l'ajuntament de la ciutat per poder organitzar aquesta prova.

Desitgem que no sigui l'última i pensem que, ben segur, en una futura edició l'entitat vetllarà per col·laborar de manera més activa en l'organització i perquè les institucions implicades ens tinguin més presents.

*Caminada
solidària*

EL GARRAF CAMINA PER L'ESCLEROSI MÚLTIPLE

El dia 22 del passat abril es va celebrar a Vilanova i la Geltrú una caminada especial pel fet que anava dedicada a les persones afectades per l'esclerosi múltiple. Anteriorment, altres comarques ja havien contribuït en aquesta acció solidària fent caminades pel seu territori en pro d'aquesta malaltia.

A Vilanova, la Fundació de l'Esclerosi Múltiple, a través del seu Departament de Captació de Recursos i del senyor Eliodor Orfila, el seu director, invità l'A.E. Talaia en la preparació de l'itinerari, de la mateixa manera com ho han fet altres enti-

tats excursionistes de Catalunya i que han estat recorreguts amb participació multitudinària. Qui més adequat per fer-ho, en aquest camp, que una associació excursionista?

Ara bé, totes les activitats duen el seu temps en l'aparellament, col·laboracions amigables i desinteressades respecte a aquestes finalitats benèfiques. La junta de l'Agrupació encomanà l'afer i l'Agustí Poch i el Vicenç Carbonell exposaren la proposta de la Fundació esmentada per tal de buscar un circuit per on passés la Caminada. I som-hi!, mirant de trobar un itinerari d'uns vuit quilò-

metres que no fos embolicat, que tingués un caire agradable de paisatge i que fos assequible per a tothom.

Ja fa uns quants anys que a vora casa cada vegada més es van limitant aquests espais d'entranyable ruralia. Aspectes negatius com els camins de sòl de formigó, creuaments de carreteres i urbanitzacions a dojo van encerclant com un cinturó opressor l'envolt immediat de la ciutat que fan difícil eludir tants inconvenients malauradament necessaris en el cas de les comunicacions viàries.

Santa Magdalena, ja al tram final de la Caminada. Foto: J. A. Marín

El senyor Eliodor Orfila, de la Fundació, també hi era. Foto: J. A. Marín

La Caminada va recórrer paisatges rurals. Foto: J. A. Marín

Personalitats municipals es van voler aplegir a la Caminada. Foto: J. A. Marín

La Caminada és perfilà sortint de la plaça de les Neus, al capdamunt de la Rambla, i s'encetava pel carrer de Sant Gregori i seguia el carrer del Comerç (davant del nostre local), el carrer de les Premses, la plaça de les Casernes i, pel camí que voreja el torrent de la Pastera, es feia cap a la torre de la Immortalitat. En creuar la ronda Ibèrica per un pas de vianants (de zebra), se seguia per l'ampla avinguda, al final de la qual es transforma en camí de formigó que travessa per un túnel la variant C-246, continuant fins a la masia d'en Cabanyes. Llavors, torçant a la dreta i ran de mas Sardet, prosseguia per l'antic camí Ral (també asfaltat), i deixant a la dreta la masia Frederic (ara Casal Social dels Tres Tombs) s'arribava a la cruïlla dita Els Quatre Camins, controlada per una rotonda. Per tal de no interferir la densa circulació de l'indret (un xic perillós si el grup és nombrós), s'hagué de fer un curt tomb pel costat de l'empresa Dana (antiga Fisa) i per la pista asfaltada es creuà per sota de l'antiga carretera de Vilafranca, coneguda ara com carretera d'enllaç a la C-244. Superada aquesta barrera extraurbana, es con-

tinuava pel camí Molinant que frega la masia Samà. El ciment s'acabà passat les mines de la Terraire. Tirant cap a llevant, es deixava a la dreta la Torre del Veguer, i una mica més amunt, a l'altre costat, el mas Parès de Baix; era un tram amb una curta pujadeta. Prompte aparegué can Martí i, aleshores, deixant el medieval camí fitat que transcorre sota la gran masia, es feia un gir de noranta graus i s'anava pel que decididament va vers a Solers. Just al darrere de l'antic Gran Casino de Barcelona es troba el pou de Sant Isidre, lloc on es tenia previst situar l'esmorzar dels caminaires.

El senyor Miquel Anson, delegat de relacions públiques de dita finca de Solers, s'oferí perquè la parada de l'esmorzar fos dins els espais del recinte. Un espai entre pins a resguard de la polseguera que pot originar un cotxe rodant pel camí. Un gest que s'ha d'agrair. Després, es prosseguia pel darrere de la finca per un camí terrós en direcció a ponent i s'enfilava per la Rambla de Solers (un llarg i bonic camí guarnit a banda i banda per una filera d'ametllers que quan floreixen fan

badar els qui no l'han transitat mai. En acabar-se la Rambla, es creuava un portalet i, seguint a la dreta per una marginada camí-rasa, es tocava la masia de Santa Magdalena. Aquí, però, uns metres abans de ser a la casa amb la seva capella, és tirà avall, vers el sud, pel camí o fondo de Santa Magdalena, amb uns magnífics murs de pedra seca. Un vial més que centenari que acabarà, com d'altres que coneixem, completament malmès, amb els marges caiguts o espoliades les seves pedres. Al final, es passava per sota la carretera d'enllaç C-244 (un túnel) i on comença a prendre forma el torrent de la Piera, i als pocs metres el recorregut pujava a la dreta, cap a una vinya incultivada. Després, s'anava retombant entre magatzems o petites empreses de la construcció on el camí asfaltat tornava a fer-se present. Amb la Torre de l'Onclet a la dreta i arrambats als murs de la fàbrica de ciment (antic Griffi) es creuava per un pont la variant C-246. Es passava per la barriada del Tacó i per un pas de vianants de zebra s'entrava a la urbanització del Llimonet i es continuava pel grup Armanyà (semàfor a la ronda Ibèrica),

Volants de la massia Cabanyes, en el primer tram de la Caminada. Foto: J. A. Marín

L'esmorzar es va poder fer en ple bosc de Solers. Foto: J. A. Marín

Hi van participar persones de totes les edats. Foto: J. A. Marín

el carrer Olesa de Bonesvalls, la plaça de les Casernes i pels mateixos carrers de la sortida s'atanyia la plaça de les Neus. En total, una distància que sobrepassava els 9 quilòmetres, unes tres hores de marxa inclosa l'aturada de l'esmorzar.

Uns quants amics donaren el seu ajut a la preparació. Una tarda grisa de febrer, amb el Ricard, comprovàrem la longitud de la ruta. Amb el Florenci rectificàrem un tros del recorregut per tal d'evitar el creuament de dues carreteres, tot i que s'hagués de fer una mica més de tomb. Els problemes de l'entorn! Amb el Jarque i el Terès, proveïts d'unes tisores de podar, netejàrem uns seixanta metres del caminet d'atapeïda vegetació d'esbarzers, tram que enllaça amb la Rambla de Solers, per tal d'evitar el pas per una vinya llaurada de recent. El Vicenç, amb les seves fotos del cartell i cooperant en les relacions públiques, i l'Agustí, coordinant diverses trobades amb el senyor Orfila o bé a l'Ajuntament.

El dia que es féu la Caminada fou força assolellat, la qual cosa contribuï a augmentar la participació que fou d'unes 450 persones, entre les quals hi havia l'alcalde de la ciutat, senyor Sixte Moral. A la inscripció hi anava inclosa una samarreta de l'organització i l'esmorzar. Els ingressos globals recollits durant la Caminada van pujar a unes set-centes mil pessetes que aniran destinades a la consolidació del projecte d'Hospital de Dia al Baix Llobregat.

L'organització havia instal·lat un taulell a la sortida i arribada, a la plaça de les Neus, que atenien membres de la Fundació, homes i dones d'ací i de Barcelona, per tal d'inscriure els participants si encara no ho havien fet. També venien pins, etc. Potser hi faltava una mica d'ambient musical que sempre dona un toc festiu... Sempre hi queda alguna cosa per millorar.

En el lloc de l'esmorzar, a Solers, s'havien col·locat unes taules amb viandes i begudes ben apreciades a meitat de la ruta, amb el servei a compte de l'organització.

Ben donada sigui aquesta mostra de solidaritat per a una part de la població que, a més dels ingressos recaptats, hagi servit per conscienciar.

Antoni Ordovàs

TRAVESSIA PER LA SERRA DE GUARA

Aquesta ha estat una de les meves primeres sortides, i ben curiosa, per cert. Cal remarcar que era una travessia de tres dies, amb una previsió de temps molt dolenta i cap possibilitat de millora. Tot i així, tot-hom tenia moltes ganes d'anar-hi. Crec que el factor d'aventura i d'improvisació ens seduïa a tots, ja que l'excursió s'havia preparat basant-se

en un article de la revista Vértex i en guies de la zona, però cap dels assistents a la sortida hi havia estat anteriorment.

Abans d'entrar en ruta, comentaré que érem un grup de 15 membres ben divers, amb gent que tot just s'acabava d'iniciar en l'excursionisme, com ara qui escriu aquest

article, fins als més entesos en la matèria, però tots amb un punt en comú: el goig per la muntanya.

Bé, comencem amb el relat de la sortida en si! Un cop arribats amb els cotxes a l'embassament de Vadiello, vam decidir que no era necessari muntar les tendes aquella nit, ja que l'últim túnel de la carretera estava tallat a la circulació de vehicles i ens hi podríem instal·lar còmodament per passar la nit. Qui volia dormir en tendes tenint un túnel que ens protegia de la pluja i del vent? A pesar de tot, preveient que a l'endemà possiblement hauríem de muntar el campament en condicions meteorològiques adverses i sabent que al grup havia gent que no havia muntat mai una tenda, es va decidir fer unes pràctiques ràpides de muntatge i desmuntatge.

L'endemà, de bon matí, ens vam carregar les motxilles a l'esquena, que eren un pes pesant, ja que hi portàvem les tendes, menjar, fogonets, roba... En definitiva, tot el material necessari per passar dos dies a la muntanya. Un cop preparats vam començar l'itinerari, tot resseguint l'embassament de Vadiello i després remuntant el curs del riu Guatizalema.

Quan portàvem gairebé una hora de trajecte vam ser atrapatats per un grup que anava més de pressa que nosaltres (ells no duïen pes!) i els vam cedir el pas: un, dos, tres..., sis, set..., deu, onze... Ostres! Els vam preguntar si en quedaven molts per passar. Que si en quedaven? N'hi anaven uns vuitanta, l'un darrere l'altre! Allò es va anar convertint en la B-30, un embús impressionant, i tot just quan començàvem a pujar una tartera. Us ho podeu imaginar?

Quan vam arribar a dalt, vam

Iniciant la travessia a l'embassament de Vadiello. Foto: Carles González

Pujant fortament pel camí-tartera. Foto: Carles González

fer un reagrupament i vam deixar passar l'estona per distanciar-nos del grup tan nombrós que ens precedia, dels "maños". Com que el que puja, baixa, i no en vam tenir prou de pujar la tartera, també l'haviem de baixar per l'altra banda, i en picat: metres i metres que no s'acabaven mai. Un cop érem a baix, vam veure de nou el riu Guatizalema, que haviem de traspasar, però haviem tornat a contactar amb els "maños" i vam agafar un altre petit embús. Salvat això, vam tenir dubtes sobre el camí a seguir: segons la guia que portàvem, el camí continuava vorejant el riu. Però de fet, aquest camí no era practicable pel cabal que duia. L'alternativa era seguir el camí alternatiu que pujava muntanya amunt, i això es va convertir en un puja-i-baixa constant fins a retrobar el camí que resseguia pel llit del riu.

Des d'aquest punt fins a prop

de la unió del riu Guatizalema amb el barranc de la Pillera, el camí es va anar eixamplant fins a convertir-se en una pista. Poc més tard vam arribar a un prat amb una vista fantàstica del Tozal de Guara, la nostra fita per a l'endemà. Vam decidir acampar allà en lloc de continuar fins al Raso de los Hongos, que era el lloc inicialment previst per muntar el campament.

Estàvem força cansats i encara era molt aviat per plantar les tendes, de manera que vam decidir arribar-nos fins al proper poble de Nocito, situat a tan sols uns dos quilòmetres. La perspectiva de prendre un cafè amb llet o una cerveseta ens va animar molt.

Però quan estàvem al confortable i acollidor bar del poble de Nocito, es va posar a ploure de tal manera que res no feia pensar que el

Observant el Tozal de Guara. Foto: Carles G.

temps podia canviar i menys millorar. Part del grup havia tornat al prat on volíem muntar les tendes, mentre uns altres buscaven alguna alternativa per no dormir mullats. Tot d'una, un home del poble va dir que ell se n'anava cap a Osca, i es va oferir a portar els conductors fins allà, des d'on seria factible agafar un taxi fins a l'embassament de Vadiello i portar els cotxes a Nocito. Així teníem l'alternativa d'aixoplugar-nos una nova nit al ja conegut tunel de l'embassament de Vadiello. Es va decidir aprofitar l'ocasió i vam acceptar l'ofertament. Mentrestant s'havia d'anar a avisar al grup que ja havia anat a muntar les tendes i que, tots xops, van recollir de nou. Mentre els conductors feien aquest trajecte, que va resultar molt més llarg i entretingut del que pensaven (hi havia molts quilòmetres de pista), els altres varen poder fer petar la xerrada amb la gent del poble, que es va fer càrrec de la situació i els va oferir amablement passar la nit a la casa-refugi d'uns caçadors bascos equipada amb lliteres i matalassos de primera! Millor impossible! Evidentment, es va descartar totalment la idea de tornar a Vadiello a aquelles altes hores de la nit.

L'endemà seguia plovent, i com que ja teníem els cotxes a Nocito, vam decidir tornar cap a Vilanova. L'ascensió al Tozal de Guara queda pendent per a una altra excursió!

Carme Comas

Arribant al primer punt on calia travessar el riu Guatizalema. Foto: Carles González

Travessant a gual el riu Guatizalema. Foto: Carles González

COMENTARI DE LLIBRES

JOIES DEL NOSTRE ARXIU

Una gesta inoblidable

Hi ha llibres que es fan amb el cor i aquest n'és un. El testimoni que l'autor recull de l'expedició vilanovina, batejada pels seus components amb l'encoratjadora expressió: "Serrats amunt", és un relat on les emocions, les aventures, les inquietuds, les pors, els anhels dels seus protagonistes, l'any 1926, semblen ben bé que emergeixin d'una manera tan actual com els sentiments que podria sentir qualsevol lector del segle XXI quan s'il·lusiona amb la preparació d'una ascensió, una travessa o qualsevol activitat que l'acostarà a la màgia de compartir amb companys de cordada o de caminada el magnífic privilegi de

viure estones de llibertat, d'incertesa i de sentir la plenitud al cor i al cap. Així ens ho fan viure, avui fa setanta-cinc anys, l'esplèndid relat i els bellíssims dibuixos de la gesta vilanovina a l'Aneto que trobareu a la nostra biblioteca.

Títol: *De Vilanova al pic d'Aneto*

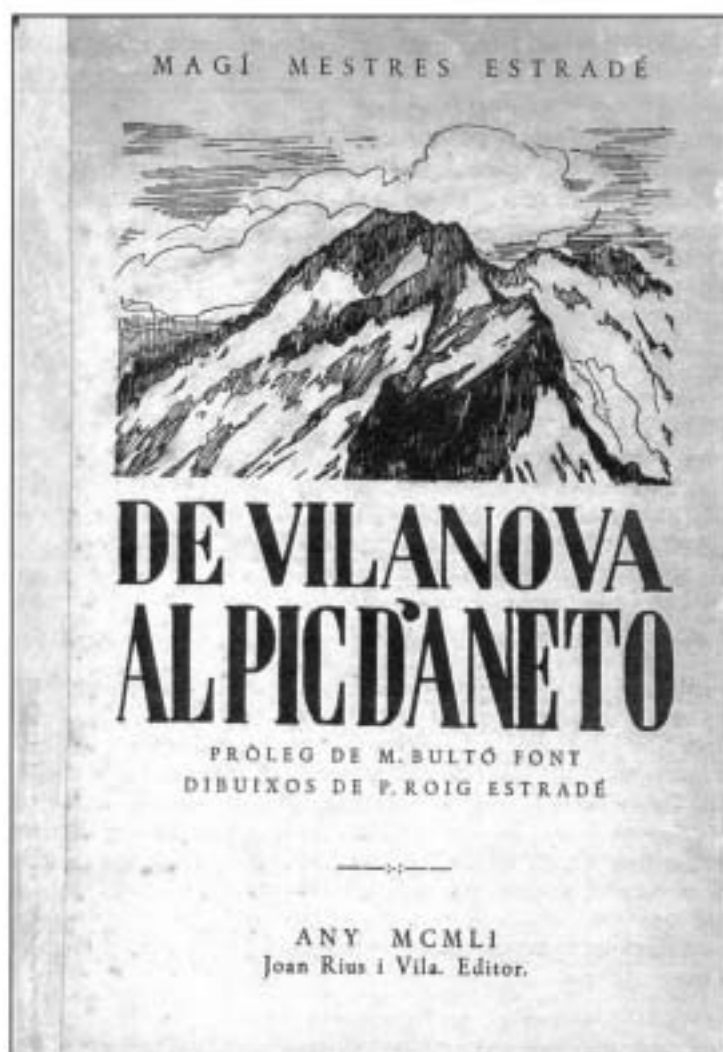
Autor: Magí Mestres Estradé

Pròleg de M. Bultó Font

Dibuixos de Pau Roig i Estradé

Editor : Joan Rius i Vila

Any: 1951

Xalet de La Remolosa.

NOVETATS

Els protagonistes de l'excursionisme, l'escalada i l'alpinisme de la A a la Z

Sabeu quantes entitats excursionistes hi ha actualment a Catalunya? Coneixeu quines són les muntanyes que tenen més anomenada? Voleu descobrir els noms de les persones relacionades amb la història de la muntanya? Si sentiu curiositats d'aquesta mena, heus ací el llibre que us espera a la biblioteca de l'entitat, perquè en pugueu consultar tot el que se us acudeixi. Al pròleg trobareu les sempre encertades paraules de Joan Cervera, que, d'entrada, recorda la personalitat excursionista del filòleg Pompeu Fabra, el qual amb l'estima que sentia per tots dos temes –la llengua i l'excursionisme– va declarar: "Ni la pràctica de l'excursionisme ni l'estudi de la llengua no m'han donat mai cap disgust". Cervera aprofita aquestes paraules per afegir-hi l'alegria que ha sentit amb l'edició d'aquest llibre i també per recordar altres llibres que l'han precedit, com ara, l'Enciclopèdia de l'excursionisme (1965) de Josep Iglésies i Fort, entre altres als quals es podria sumar una bona quantitat de llibres dedicats a fer memòria de diferents entitats del món excursionista.

Aquest diccionari conté un corpus força complet de la memòria i de la història de l'excursionisme a Catalunya. La consulta de les dades és àgil. En resum, és un recull força ben estructurat de 125 anys d'història de l'esperit muntanyenc en el sentit més ampli, elaborat amb un llenguatge planer, comprensible i ben documentat.

Títol: Serra de Montsant. Guia itinerària
Autor: Rafael Ferré Masip
Dibuixos: M. Teresa Ferré i Colom
Editorial: Centre de Lectura de Reus
1a edició, març 1999

Graus, camins, senderons... Itineraris pel Montsant

Heu previst una sortida cap al sud de Catalunya? Què me'n dieu, de trescar pel Montsant? Doncs si us hi decidiu, abans de carregar-vos la motxilla i cordar-vos els cordons de les botes, no deixeu de passar per la nostra biblioteca i preneu nota d'aquest llibret que, a més, conté un mapa-guia de tota la serra del Montsant i bons comentaris dels indrets i de l'entorn.

A la introducció, hi trobareu un primer capítol amb informació relacionada amb la muntanya: orientació, accessos, composició, altituds... Hi ha diversos apartats que descriuen la seva formació, el clima, la hidrografia, la vegetació, la fauna. En un segon capítol, s'hi aplega el factor humà: història dels primers assentaments i el seu desenvolupament, fins a la constitució de poblats definitius: la Morera, la conreria d'Escaladei, Margalef, Cabassers, Ulldemolins, etc. En aquest apartat, hi teniu apartats relacionats amb les manifestacions arquitectòniques (ermites, monestirs...); els recursos agrícoles i ramaders; les tradicions amb algunes de les dites i corrandes més populars, els jocs, els balls, les danses...; la parla i la toponímia (sabíeu que els musulmans van batejar la muntanya com a *gābāl albar-ka*?, que vol dir: muntanya beneïda, i que aquest nom encara perviu en alguns noms de la contrada, com ara: Albarca?).

Abans de començar el que és la guia pròpiament, també hi ha un apartat molt complet de bibliografia i de cartografia, per si us cal ampliar la informació que conté aquest llibre. Finalment, la guia inclou la descripció de seixanta-dos recorreguts, cronometrats al pas habitual de 4 km per hora. Els itineraris descrits són, actualment, practicables, tot i així, l'autor també esmenta indrets molt interessants, però adverteix que, per ara, a causa de les barrancades o altres fenòmens, són intransitables, com per exemple: l'Auferí, el grau de les Barres fins a la serra Major pel Tossal Clos, la serra de Sarrai fins al mas de Soleràs, etc. Al final de la guia també hi trobareu la descripció dels graus exteriors que permeten l'accés al Montsant. Els últims fulls són els índexs dels itineraris i de la toponímia, que afavoreixen que la seva consulta sigui àgil i eficaç per als excursionistes.

Títol: Diccionari de l'excursionisme català
Autor: Jaume Ferrández
Editorial: Enciclopèdia Catalana, SA
Col·lecció El Calidoscopi
1a edició, febrer 2001

XXXIX Sortida del Cicle

"Coneguem Catalunya"

LA SERRA DE L'OBAC

Quan hom participa en una de les poques marxes regulades que encara resten a Catalunya i se n'adona que trepitja una part del territori que li ofereix la contemplació i el gaudi d'uns paratges bells, té, tot seguit, el desig de compartir aquest plaer amb altres excursionistes coneguts. Aquesta fou la premissa que motivà als organitzadors a preparar una sortida a la serra de l'Obac; una zona que havíem travessat, no gaire lluny de l'itinerari actual, en el decurs de la 7a etapa del GR Vilanova-Canigó: Monistrol - la Barata (21.02.1988), amb 129 participants.

El Parc Natural de la Serra de l'Obac i Sant Llorenç del Munt ocupa una extensió de prop de 10.000 hectàrees. El seu paisatge és aspre, d'altives cingleres i amb una vegetació estesa pels replans de la muntanya o encaixada en les canals que ofereixen a l'excursio-

nista la possibilitat d'endinsar-se en el coneixement dels paratges naturals per una munió de senders que pertinen la muntanya.

En la preparació de qualsevol itinerari hom s'esforça també per trobar aquells elements singulars que la humanitat ha anat vestint en el decurs de la història, a fi de poder oferir a l'excursionista el component cultural que sempre conté la muntanya. L'itinerari d'aquesta excursió ho permet abastament. Només cal que l'excursionista els sàpiga trobar per poder-ne fruit.

Així doncs, el dia 13 de maig, coincidint amb un molt bon dia, quaranta excursionistes empenem la caminada des del coll d'Estenalles disposats a fer aquest trajecte fins a Mura amb una previsió de 4 hores de camí efectiu i mitja hora en aturades. S'ha previst que les es-

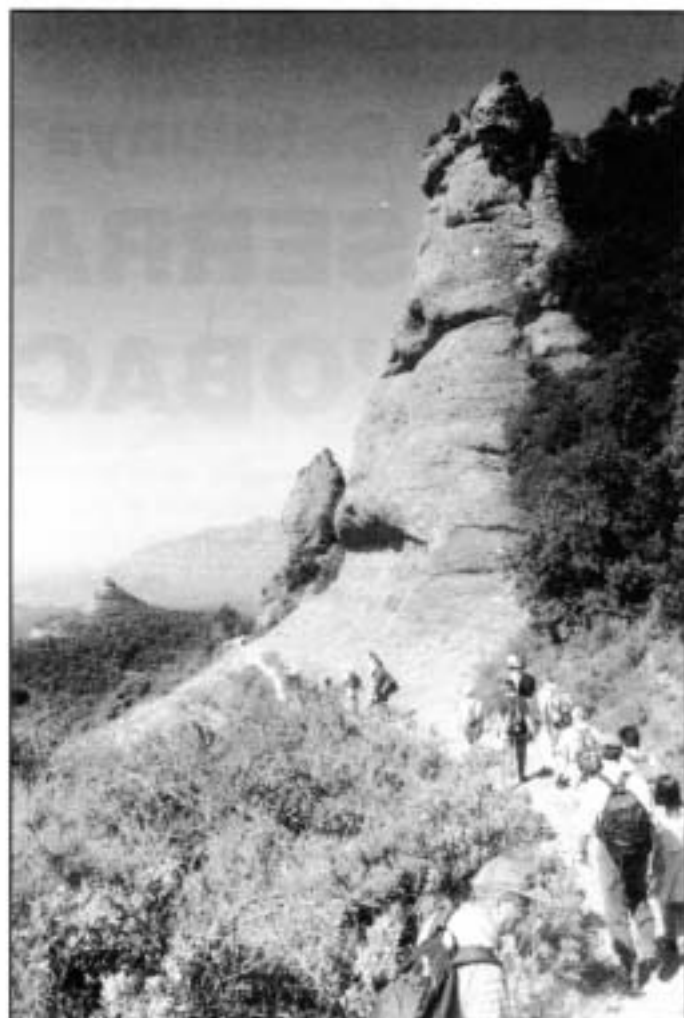
tones de descans seran mínimes perquè ja hem esmorzat en una àrea de servei de l'autopista i l'hora de començar a caminar ja és massa tardana.

Ho fem per una pista lleugerament ascendent per acostar-nos al mas de la Mata; deixem enrere una bassa i pugem fins la propera ermita de Sant Jaume. Des d'aquí s'albira un bon cop de vista, especialment de la fondalada del torrent de Fontfreda. Passem el coll de Garganta; al cap d'una estona, deixem la pista i ens dirigim per un corriol boscà cap al coll de Boix, punt estratègic on conflueixen la majoria d'itineraris que poden bastir-se en aquesta zona.

Ara es tracta de donar el volt al turó de les Tres Creus. No hi pugem, perquè les vistes són tan agradables en tot moment que hem pensat que no calia esmerçar-hi un

Una aturada a l'ermita de Sant Jaume de la Mata. Foto: Josep Blanes

Passem a frec de la roca del Rave. Al fons, el Pallar de Tot l'Any. Foto: J. Blanes

temps que després ens serà molt necessari. El coll de Tres Creus és una altra cruïlla interessant que obre moltes altres possibilitats; avancem ara a ponent, cap a la roca del Rave, amb una vista que emmarca una bona panoràmica del Pallar de Tot l'Any i Montserrat com a teló de fons.

Hom se sorprèn d'un altre paratge natural: la balma de la Porquerissa; al davant, hi ha tres roques que sembla que hagin estat col·locades intencionadament. No gaire lluny, trobem la font de la Pola que recull l'aigua sota mateix d'una bauma de grans dimensions, una raconada humida massa atractiva per no entretenir-s'hi una estona.

Salvem el coll de Tanca, un altre coll que ens obre noves vistes cap al serrat de la Fosca. De moment, la baixada pel corriol boscos és pronunciada, però quan se suavitza, l'excursionista s'adona de la proximitat de la muralla rocosa

a la seva dreta: l'erosió lenta de l'aigua sobre la roca és la que ha generat les nombroses esquerdes que la clivellen. Al cap d'una estona, deixem enrere la cabana del Tineu, gairebé imperceptible si no fos per l'olor de fum que se'n desprèn.

Agafant el camí precis ens acostem ara a la Cort Fosca, un bell exponent de la infinitat de cavitats d'aquest massís càrstic. Malgrat l'avís, han sigut molt pocs els que han dut una llanterna per poder inspeccionar la cova. La

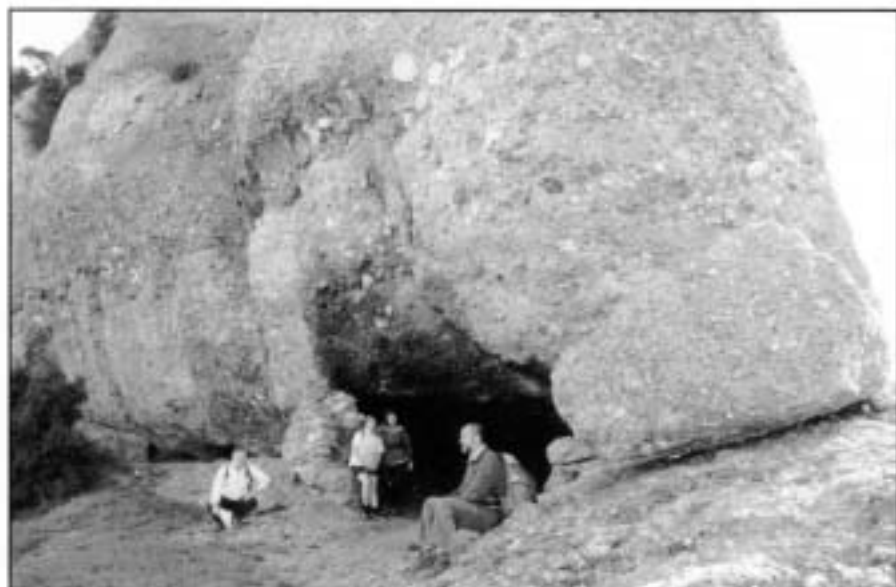
seva fondària és de 110 metres, si bé la part més ampla i que podem visitar no arriba a 50 metres. Aquesta raconada és accessible descendint un petit grauet, situat enmig de roques per les parets de les quals s'enfilen les heures, algunes amb grosses soques i arrels buscant la

llum. Alguns s'apropen a un forat que és com una finestra que domina el sot de Matarrodona.

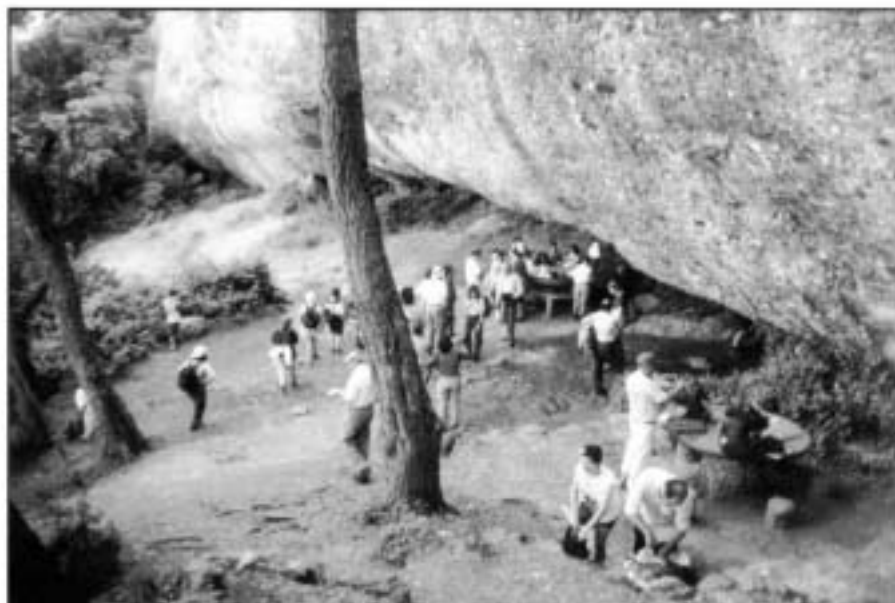
Molt a prop de la Cort Fosca hi ha un altre indret interessant: l'Hospital de Sang. No és res més que un gran esvoranc que travessa la roca de banda a banda. Se sap que durant el segle XIX fou un hospital de sang carlí. A l'interior hi havia fins fa poc una llar de foc, les restes d'una cuina i diversos estris i llits per a pernoctar-hi. El lloc és molt feréstec i allunyat dels camins principals de la serra.

Fem camí per retornar al coll de Boix. Ara ens dirigim a tramuntana emprant decididament la direcció que ens menarà a Mura. L'Alzina al Vent, també anomenada l'Alzina Bonica, és un arbre monumental que està situat en un lloc encisador molt conegut pels excursionistes; és en aquest indret que ens fem les fotografies de grup.

Al cap de poc ens trobem damunt de la carena, seguint sempre una pauta descendent que durarà prop d'una hora. Això no ens priva de copsar tothora unes magnífiques panoràmiques a dreta (torrent de Fontfreda i massís de Sant Llorenç del Munt) i esquerra (turó de Malpàs, turó de la Creueta i, molt més lluny, Montserrat). Tot i que dominen els rocallsos (pla de Serrallonga i pla de l'Estepar), el corriol té l'encert d'entaforar-se de tant en tant dins del bosc; això fa

La balma de la Porquerissa. Foto: Antoni Sagarra

Reagrupament a la Cort Fosca per omplir les cantimplores a la font. Foto: Josep Blanes

d'aquest trajecte un trànsit agradós que no desmereix en cap mesura el contingut general de tot l'itinerari, alhora que el fa més divers i canviant.

Al cap de poc de passar pel costat de la roca del Cargol, ja s'albira Mura per primer cop. A partir d'ara, s'accentua el desnivell descendent fins a fer cap a la riera de Nespres que travessem a gual

abans d'entrar al poble de Mura i acabar la caminada just davant l'església romànica dedicada a Sant Martí. Cal esmentar la valuosa portalada amb arquivoltes sostingudes per columnes i capitells historiatats.

El dinar el fem tots plegats en un restaurant de Mura mateix. Allí hom s'adona, a poc a poc, que l'excursió ha sigut molt plaent per a tots els excursionistes que no s'es-

Descendent cap al pla de l'Estepar. Foto: Sagarra

tan de remarcar les bel·leses paisatgístiques i les raconades encisadores que l'itinerari amagava. Aquest és el millor agraïment, haver contribuït a proporcionar una jornada agradable als altres companys que també estimen la muntanya i totes les formes d'expressió que ens ofereix la naturalesa.

Antoni Sagarra

L'Alzina al Vent és un arbre monumental situat en un lloc encisador molt conegut pels excursionistes. Foto: Antoni Sagarra

...és que els temps estan canviant...

"...Acosteu-vos bones gents, vingueu d'on vingueu...". Feia una hora que havíem sortit de Vilanova, i la cançó del Bob Dylan "Es que els temps estan canviant" sonava al casset del Jeep, mentre fèiem via per l'autopista en busca d'una frontera francesa que cada vegada sembla més propera a la nostra realitat quo-

tidiana. La versió de Gerard Quintana i Jordi Batiste (Els miralls de Dylan) ens portava cap a un passat força llunyà de la nostra pròpia història; un passat que en el moment que la Teresa i jo havíem anat a buscar al "Pitu" Blanes, l'Assumpta i el Pere, havíem reviscut sota l'afirmació: "avui anem a l'aventura. Portem la tenda i

ja veurem on dormirem...".

"...veniu escriptors i crítics que creieu saber-ho tot...". Seguia cantussejant la cançó, quan el Jeep es va parar davant d'una tanca situada al bell mig de la pista que porta cap al refugi del Massís del Canigó. Serà possible... No podem passar... "ah! Els gendarmes... Què?... Vint quilòmetres a peu, hem de fer... Esteu sonats... Què fem?... El Carlit no para per aquesta zona... Hòstia, ara hem d'anar fins a Montlluís... Va, home, no et queixis. No volies aventura...

"...vigileu, qui perd avui guanyarà segur demà...". Tots dins el cotxe, tornem a recordar en Dylan, i cap a l'estany de la Bullosa, punt de sortida per anar a pujar el Carlit (2.921 metres). L'estany, a més d'estar ple d'aigua en el seu interior, està rodejat de cotxes francesos per l'exterior. Resulta que demà comença la temporada de pesca i que aquesta zona, amb els seus nombrosos llacs, és la més visitada per tots els bons afeccionats. Intento recordar el francès que vaig aprendre a Can Culapi, i tan sols em surt el "bonjour" i alguna coseta més. Tants anys d'estudi per a aquest fracàs... Negociem amb la Madame de l'hotel, i a la fi ens deixa parar les tendes en un racó, que no es vegin massa.

"...el camí ja està marcat, i els daus són tirats...". Em desperto. Altra volta en Dylan. Tinc la cara del "Pitu" a un pam del meu nas. Em diu que no l'he deixat dormir en tota la nit per culpa dels meus roncs. Bestieses, el que passa és que ja té una certa edat i això de dormir a terra... Es va despertant la resta de la tenda i tots em retreuen el roncar. Potser sí que el "Pitu" té raó. De tota

Acampada davant mateix de l'hotel, a tocar de les Bulloses. Foto: Josep Blanes

La Teresa, el Salvador, l'Assumpta, el Pere i el Pitu amb el cim del Carlit al fons. Foto: Josep Blanes

Des de dalt del Carlit, veïem els estanys de Sobirans, Trebens, Castellà, Llong i altres de més petits. Foto: Josep Blanes

L'estany de Lanós des de dalt del Carlit. Foto: Josep Blanes

L'Assumpta grimpan per l'aresta. Foto: J. Bienes

manera jo he dormit força bé. Iniciem la pujada i com sempre el "Pitu" obre marxa i jo la tanco. Enmig, el Pere, la Teresa i l'Assumpta. Començo a filosofar del que ja no som, del que érem... però que encara hi som. Anem superant llacs. La zona és d'una bellesa esfereïdora. Enrere van quedant pescadors que parlen als peixos en francès. Com si aquests els entenguessin. Hem arribat a la zona denominada "el desert del Carlit". Bufa el vent, fort i fresquet. Seguim pujant, passem pel costat de més llacs, i trepitgem la primera neu. El vent és molt empenyador...

"...no senti, aquest vent que us trenca els vidres, fa trontollar les parets..." Dylan de nou. Parem a esmorzar. Veiem el cim força a prop, però el maleït vent ha anat minant la moral del Pere i la Teresa. Decideixen que ja n'hi ha prou i que ells es queden. Tinc sensació de fred i començo a estar tip d'estar aturat. Començo a tirar amunt. Als pocs minuts, em giro i veig que l'Assumpta i el "Pitu" em segueixen més avall. El vent em fa trontollar i, més ensof, l'Assumpta perd peu i rodola un parell de metres. Tot queda en un petit ensurt. Ataco la cresta que no presenta cap dificultat remarcable i faig cim a les tres hores i mitja d'haver iniciat l'ascensió. Poc després arriben el "Pitu" i l'Assumpta.

"...no poseu més obstacles als nostres camins nous, pel sol fet que vosaltres no podeu seguir el nostre pas..." Penso en aquest tros de la cançó tot escoltant un parell de noies que m'han avançat pujant, i que resulta que són corredores de maratons de muntanya. De fet, pujaven corrents, i la seva vestimenta i la seva tècnica ja feien preveure que no es tractava de dues "camaques". La força de la joventut. Potser sí. El cim és un magnífic mirador. Anem resseguint: el massís del Canigó, el Puigmal, el Moixeró, el Cadí, el Puigpedrós, i més al fons l'Aneto i la Pica d'Estats. Curiosament, aquí dalt no bufa vent. Fem les fotografi-

es de rigor. Deixem un missatge a la llibreta de signatures. Mengem un mos, i iniciem la davallada.

"... l'ordre s'ha capgirat per la mateixa eterna llei, perquè el present d'avui serà el passat demà..." Reflexiono sobre la cançó que m'ha acompanyat en aquesta sortida. És cert que els temps estan canviant, o és més cert que no paren de canviar i que tan sols ho apreciem en determinades circumstàncies. Estic cansat i tinc ganes d'arribar a les tendes, però em sento, al mateix temps, molt satisfet d'haver pujat i d'haver gaudit de tanta bellesa. No sé si els temps estan canviant o si hem canviat nosaltres, però el que sí és cert és que m'he sentit tan viu i amb tantes ganes de viure, com fa vint-i-cinc anys, quan sortíem cada diumenge.

Per fi al cotxe. Porto la il·lusió d'escoltar els Miralls de Dylan, d'esplaiar-me amb aquelles cançons que ens van marcar de joves. Escolto la primera, la segona, i abans que soni la tercera, el "Pitu" em diu: escolta, encara que siguin cançons del Bob Dylan, són un pal. Me'l miro amb simpatia, i sense dir res canvio la casset i poso el Sabina. És que els temps estan canviant...

Salvador Baig

L'Assumpta, el Salvador i el Pitu als 2.921 m del Carlit. Al darrere, el puig de la Cometa, el de la Portella Gran i, a la dreta, queda el puig Peric. Foto: J. Bienes

*Secció
de
Muntanya*

UN RACÓ INÈDIT A LA VALLFERRERA: BABORTE

1r dia: la Farga (Vallferrera) (1.440 m) – bordes de la Rebuira (1.780 m) – torrent de Baborte i cabana de Bassello (1.920 m) – estany de Baborte (2.340 m) – refugi-vivac del Cinquantenari o de Baborte (2.430 m). 2n dia: refugi de Baborte (2.430 m) – coll de Baborte (2.618 m) – pic de Baborte (2.938 m) – tornada fins a la Farga (1.440 m)

26 i 27 de maig de 2001; 13 participants; 1.500 m de desnivell acumulat

La Pica d'Estats és la reina de la Vallferrera, xucla indefectiblement la gran massa de grimpadors i senderistes àvids d'assolir la cota màxima d'allò que en diem el Principat o la Catalunya estricta (que no he entès mai si vol dir que hi ha una part de catalans més rígids i inflexibles i una altra de ciutadans més indulgents...). Aquesta força centrífuga exercida per aquest mític

cim deixa les carenes, circs i valls circumdants de la Vallferrera ofertes de caminaires la major part de l'any i sabem que si defugim l'esvelta pica i ens dirigim a les oblidades o, almenys, poc transitades alternatives no haurem de patir per les processons que pugem pel barranc de Sotllo. És qüestió d'aprofitar-se'n.

La llista de possibilitats és dilatadíssima. A ponent de la Vallferrera, damunt mateix d'Àreu, la Muntanyeta de Besan inicia un rosari d'excursions i ascensions que cap al nord continuen per la serra de Costuix, a cavall de la vall de Cardós i la Vallferrera, i prossegueixen per l'atractiva carena sud del Montarenyo, amb les Escales de Pallars i el coll dels Verdissos. Al nord, des de la Farga, que marca el punt d'inflexió en què la vall torça el seu curs cap a llevant, podem fer la travessia a Lladorre pel barranc de Bedet i la collada de Boldís o fer múltiples ascensions en la cres-

ta que de la Roca Sigalera fins als Tres Pics enllaça amb l'esfèric circ de Baborte, veí de la coma d'Estats. A llevant, la travessia des del barranc de Sotllo fins a la ribera de Canabona per l'estany d'Estats ens descobreix l'allargassada cresta que mor a la Pica Roja i continua cap a les alteroses cotes del circ de Baiau: la serra i el pic de Lavans; el Medacorba; el pic, la portella i l'agulla de Baiau; el pic de Roca Entrevessada... Prop de la coma Pedrosa andorrana, el pic de Santfonts marca un canvi de rumb i tanca la Vallferrera pel sud, juntament amb els esvelts pics d'Ascorbes, de Palomer, de Gerri, de Norís i, finalment, la talaia excepcional, ja més coneguda, del pic de Monteixo. Això, per no anomenar la combinació de travesies per la vall i l'enllaç de múltiples senders, un dels quals, el GR-11, recorre tota la vall, de Baiau a la Força d'Àreu, i salta a la vall de Cardós pel coll de Tudela. Queda clar, doncs, que la nostra visita a la Vallferrera pot tenir múltiples objectius excursionistes, a banda de la clàssica ascensió a la Pica d'Estats –que, d'altra banda, personalment, considero una excursió completa i interessant des de molts punts de vista.

LA SECCIÓ DE MUNTANYA SE'N VA AL BABORTE

Així doncs, seguint aquest principi exposat, ens va semblar que el circ de Baborte complia amb la premissa de ser un indret poc freqüentat i, per tant, poc conegut per la majoria de nosaltres i, alhora, de ser suficientment a

Prop de la Farga, pujant pel camí de Baborte. Foto: Joan Raventós

la vora dels grans cims de la vall per poder-los veure des d'un punt de vista nou i inèdit. A finals de maig, doncs, hi vam anar per comprovar-ho. Érem el Josep Barot, l'Eladi Blanco, el Francesc Brull, la Mar Butí, la Carme Comes, el Jaume Esteban, el Carles González, el Robert Massana, la Lurdes Montoliu, el Vincent Peuziat, la Montse Porcar i el Joan Raventós. Ens acompanyava la Fosca, una gossa vilanovina i excursionista que va gaudir com ningú de la sortida.

El dissabte vam sortir de Vilanova passat el migdia i vam pujar cap a les últimes raconades del Pallars Sobirà. En plena Vallferrera, passat el poble d'Àreu, vam travessar el riu pel pont de la Farga, tot just quan la vall gira cap a l'est i la pista comença a fer il·laçades per enfilar-se cap al pla de Boet. A l'altra banda del riu, passat unes bordes, vam deixar els vehicles aparcats en un prat i ens vam preparar per emprendre la pujada cap al refugi de Baborte, de moment per un camí prou ample fins a les bordes de Boues, i després per un antic camí empedrat, malmès per l'aigua, fins a les antigues bordes de la Rebuira, situades ja a gairebé 1.800 metres d'alçada dominant visualment bona part de la Vallferrera i freqüentades pels ramats de vaques.

Poca estona després de la Rebuira, ens acostàvem ja al tor-

rent de Baborte, que per la remor de l'aigua era evident que baixava amb un cabal important. A l'alçada de la cabana de Bassello el vam haver de travessar a gual, sense el calçat. La fredor ens tallava la sang dels peus però no es podia fer cap maniobra ràpida que impedís aquesta profunda sensació perquè la pressió de l'aigua obligava a posar els cinc sentits en aquella particular travessia del riu, i quan arribàvem a l'altra riba, proferíem uns crits esquarterats pel dolor agut i punxant del líquid. Al cap d'una estona d'udolar, però, anàvem aconseguint una relaxació profunda en els membres inferiors impossible d'experimentar ni en el balneari més car i luxós de tot el país. Sens dubte, aquest massatge ens

A punt d'ambar als estanys de Baborte, amb el Monteixo al fons. Foto: Joan R.

va ajudar a completar l'ascensió fins al refugi.

A l'altra banda del torrent, un esquenall herbós, amb un pendent fort i sostingut, ens va alçar sobre la vall i a mesura que guanyàvem alçada també guanyàvem il·luminoses vistes sobre els vessants nevats del Monteixo i el Norís, redibuixats per les càlides llums de la tarda a l'altra banda de la Vallferrera. El vessant costava de remuntar, però aviat vam arribar a la porta del circ de Baborte, uns metres alçats i a la dreta de la sortida d'aigües de l'estany de Baborte, encerclat per la línia de muntanyes i presidit per una taca taronja que sobresortia en un esperó, sobre el llac: el refugi del Cinquantenari o de Baborte.

Les últimes llums directes i grogues del sol encara entraven

L'estany i el refugi de Baborte envoltat pel circ del mateix nom. Foto: Joan Raventós

La Fosca corrent com un isard per sobre el gel de l'estany de Baborte. Foto: Joan Raventós

El refugi de Baborte amb els pics de Noris i de Monteixo a l'altra banda de la Vallferrera. Foto: Joan R.

Sopem al peu del refugi, amb les últimes clarors del vespre. Foto: Joan Raventós

al cercle pel coll de Sellente i la neu entapissava el fons de l'olla i la superfície de l'estany, encerclat per un anell blau de gel més fi, que indicava una imminent treva estival que havia d'acabar amb

tota la neu que, de moment, es resistia a fondre's.

Envoltant l'estany vam trepitjar la primera neu, i la Fosca va embogir quan va començar a no-

tar aquella sensació freda i lluminosa en les seves potes, i es va dirigir corrents cap al llac i hi va rellicar i córrer sense parar. Quan en va sortir, va tornar a pujar a les pales de neu que anàvem travessant i saltava i corria com un isard, sovint ensopegant de morros a causa de la inestabilitat del terreny, nou per a ella.

El petit refugi-vivac del Cinquantenari (instal·lat el setembre de 1981 en el cinquantè aniversari de la UEC) era tot per a nosaltres. Una vegada més, el poder de la Pica havia deixat el cercle de Baborte sense aglomeracions incòmodes. Només hi havia dues persones acampades al costat de l'estany, força metres per sota el refugi. Vam sopar al recer de les últimes clarors rosades, davant mateix de la petita construcció, i vam acabar el vespre conversant arraulits al voltant de la taula de fusta del refugi, amb tres espelmes per tota il·luminació.

EL TEMPS ACOMPANYA

L'endemà, el Monteixo es llevava amb un raig de sol al caramull de neu del cim i el dia va ser esplèndid. Tot esmorzant, vaig anar llegint les notes que els anteriors visitants havien anat deixant escrits en fulls i vaig copsar com la major part d'ells triaven aquest circ no per ascendir als cims que tancaven el clos de muntanyes de Baborte, sinó per pujar al Sotillo i a la Pica d'Estats a través del coll de Baborte i el petit coll sud del Sotillo. Tan sols tres o quatre dels papers, d'una trentena, parlaven d'haver pujat als cims del circ. La resta, es dirigien cap als tresmil esmentats o feien travessia. De fet, en un article aparegut a la revista Muntanya núm. 738, de l'any 1985 (*Cercle de Baborte*), l'excursionista Josep de Tera i Camins, bon coneixedor de Baborte, ja denota la gran condició del refugi de Baborte com a base per assolir el Sotillo a través del coll de Baborte i la coma de Sotillo.

En un dels papers, vam tro-

Tot el grup participant al cim del Baborte, a 2.983 metres. Foto: Joan Raventós

bar referències exhaustives de la travessia de tota la carena, des del coll de Baborte al coll de Saliente, que informaven d'algunes dificultats tècniques. Aquestes anotacions ens van fer decantar definitivament per intentar assolir la cota màxima del circ i deixar per a una altra ocasió la travessia integral de tot el semicercle. La decisió ens ofería l'avantatge d'una excursió més aviat curta i de poder fer la baixada fins a la Farga i el viatge de tornada sense presses. A més, alguns dels participants a la sorti-

da tenien els seus primers contactes amb la neu i era qüestió de cuidar-los bé i procurar que no ens tressin el piolet i els grampons pel cap.

Abans de sortir del refugi, la Carme va decidir quedar-se perquè els seus peus no li permetien pujar i preferia guardar les forces per a la baixada. Així doncs, la resta vam sortir de bon matí remuntant el vessant del pic de Llats que queia enfront del refugi i havent guanyat alçada ens vam anar decantant per sota el pic de

Pedres Blanques per anar a buscar cap al nord el coll de Baborte, assenyalat pels primers rajos directes del sol. Un cop al coll, vam descobrir una visió panoràmica fenomenal sobre el Sotillo i la Pica i sobre els estanys gelats de la coma de Sotillo que ens oferien un panorama plenament hivernal. La Fosca, que no havia parat de saltar sobre la neu, es va enfil·lar en un vessant del coll i va intentar baixar fins a nosaltres amb el seu estil d'isard, però va triar una pala de neu de massa pendent i va començar a lliscar com un trineu, amb les potes del davant obertes i una cara d'espant i de sorpresa còmiques. Per sort, tot va acabar bé i va continuar brincant pel coll com si res.

Vam deixar l'ampli coll per enfil·lar-nos per la roca i, cadascú al seu pas, vam anar grimpant els més de 300 metres que teníem fins al cim, sense cap altra dificultat que no fos la descomposició de la roca i algun pas més o menys abrupte. L'alçada ens feia guanyar vista sobre el Pirineu. No cal dir que, a primer terme, destacaven la Pica i el Sotillo que semblaven adquirir cada vegada

El Sotillo i la Pica d'Estate amb un aspecte plenament hivernal. Foto: Joan Raventós

més domini sobre l'entorn i els cims veïns de tot el circ de Baborte. En la distància, s'entreveïen les blancors de la Maladeta i la punxa del Besiberri nord. Més a prop, les cotes de l'Alt Pallars: del Mont-roig als Certescan. Un cop al cim del pic de Baborte, la majoria de referències geogràfiques van ser identificades. Hi vam arribar molt d'hora i el cel que hi havia, completament net de cap núvol, ens va deixar estar més d'una hora contemplant el rosari de carenes nevades que es perdia per totes bandes i ho vam aprofitar per menjar una mica. Els dos subjectes que havien dormit a la tenda de prop de l'estany també eren al cim, i abans de marxar els vam convertir en els nostres fotògrafs.

Després de menjar i conversar als 2.938 metres d'alçada, vam tornar cap al coll desgrimpant els 300 metres de roca i vam baixar per la neu fins al refugi on vam retrobar la Carme, que finalment s'havia decidit a pujar un tros amunt i s'havia escarrassat cridant i intentant que la veiéssim quan érem al cim. Ella ens veia retallats per la carena, però nosaltres no l'endevinàvem, tot i que vam provar de veure-la, confosa pel paisatge de neu, roques i arbustos.

Com que era d'hora i hi havia gairebé 1.000 metres fins a la Farga, vam pensar que el millor era anar baixant i dinar pel camí, i així ho vam fer. No cal dir que vam haver de travessar de nou el torrent de Baborte amb

Les bordes de la Rebuira. Foto: Joan Raventós

els peus nus. Aquesta vegada, però, encara baixava més aigua... igual de freda.

Després de dinar al recer dels pins negres que encatifen aquest vessant de la Vallferrera, vam anar baixant cap a les bordes de la Rebuira. Tots els camins eren solcats per cursos més o menys cabalosos d'aigua. Els torrents de la Llacuna i de la Llena baixaven carregats d'aigua i bramaven ja a molts metres de distància. I sobretot la Noguera de Vallferrera, que baixava com poques vegades, amb una quantitat d'aigua imponent, que anàvem veient entre els arbres, ja a prop de la Farga, on vam finalitzar l'excursió. Una parada en un bar d'Àreu ens va fer tornar a la civilització més pausadament.

Destacaria d'aquesta sortida la diversitat dels seus components i, a la vegada, la cohesió general; dues coses que, quan

coincideixen, signifiquen que existeix confiança i camaraderia entre els seus membres. També destacaria la companyia valuosa de la bellugadissa Fosca i la resignació que va demostrar en el viatge d'anada i de tornada a l'interior del cotxe. I, certament, el descobriment del petit circ de Baborte on val ben bé la pena escapar-se, encara que només sigui per un cap de setmana, tot i que ja tenim al cap la llarga cresta que envolta tot el cercle...

Accés: Per arribar a la Farga, hem d'anar fins a Llavorsí i agafar la carretera que ens porta al poble d'Àreu. Després del poble, hem de continuar per la pista de la Vallferrera durant 4 km i travessar la Noguera pel pont de la Farga. Podem deixar els vehicles en un prat que trobarem després d'unes bordes que hi ha al costat del camí.

Joan Raventós

Crònica del "cotarro" talaïenc

I PER SANT JORDI, PARADA DE LLIBRES A LA RAMBLA

Tot i ser un dia laborable, gràcies a la col·laboració de tothom, vam tornar a treure la nostra paradeta de llibres a la Rambla, la qual cosa, per Sant Jordi ja s'ha convertit en una bona tradició que ens impulsa a difondre la literatura muntanyenca, els itineraris i les guies de tot arreu, els llibres de tècniques de diferents modalitats excursionistes i obres que ens mostren diversos aspectes del medi natural. Hi va haver de tot.

També s'hi podia trobar una bona col·lecció de plànols i itineraris de producció pròpia, corresponents a les diferents marxes i caminades organitzades per la Talaia. Tot plegat presidit pels també tradicionals expositors amb una mostra fotogràfica de les diferents activitats de l'any que fou molt elogiada per tothom. I déu-n'hi-do dels llibres que vam vendre, la qual cosa ens va ajudar a compensar despeses i també a nodrir la nostra biblioteca amb alguna de les obres que hi havien damunt el taulell.

Volem agrair el treball d'una bona colla d'esforçats socis que any rere any es dediquen a cercar els títols adients a les llibreries col·laboradores: Montcau (Barcelona) i La Mulassa (Vilanova); a tragar cavallets i taulells, llibres i l'exposició, i a guarnir la parada i fer de dependent durant tot el dia, venent llibres i plànols a qui ho demana. Comparat amb el darrer any, que no vam poder sortir per la coincidència de la diada de Sant Jordi amb la Pasqua, enguany podem considerar la parada de llibres de muntanya un èxit.

CONTINUACIÓ DE LES OBRES DEL LOCAL

Ja us dèiem en la darrera edició que l'Assemblea havia aprovat la sol·licitud d'un altre crèdit per obres, paral·lel al d'amortització del local. Doncs gràcies a aquesta nova aportació, i després de l'estudi realitzat per l'arquitecte Escribano, ja s'han començat a enderrocar alguns envans de la segona planta i se seguirà amb la reforma de l'escala d'accés, inclosa l'ampliació de l'entrada d'aquesta planta on, a més, s'ha de fer un reforç de bigues de ferro a l'actual embigat que cobreix el segon pis. Quan s'hagi acabat aquesta fase, llavors s'ha de continuar amb la consolidació del terra d'aquestes dependències mitjançant l'aplicació d'una capa de formigó armat amb una malla electrosoldada i després es pavimentarà amb rajoles de gres. Aquestes obres corresponen a les tres crugies que falten per restaurar. Aleshores, faltarà finalitzar la instal·lació elèctrica i el repàs de parets i pintat. A la Comissió d'Obres li agradaria poder utilitzar aquestes dependències a principis del curs vinent. Esperem que amb la col·laboració de tothom pugem portar-ho a terme.

NECROLÒGICA

A la darrera edició del butlletí vam publicar les necrològiques de familiars de diversos socis que ens havien deixat. A última hora vam assabentar-nos que la mare d'un dels nostres socis havia mort i ja no forem a temps d'incloure-la. En aquella ocasió, ens va deixar Maria Loreto Juncosa, mare del Josep Elias, un soci ben conegut entre els gr-istes de la Talaia, la qual va morir el dia 16 d'abril, divendres

sant, després d'una llarga dolença, a l'edat de 79 anys. Des d'aquestes pàgines fem patent el nostre més sentit condol al Josep i a tots els seus familiars.

NOTÍCIES DES DE LA SECCIÓ D'ESQUÍ

Arran de la inexistència d'activitats durant les darreres temporades i després d'un llarg període d'indefinió, consultat el president de la Secció d'Esquí i vist que no comptava amb cap ajut per reactivar la secció, Paco Moya va creure convenient presentar la seva dimissió. Un cop notificada a la Junta Directiva i acceptada, el president de l'entitat ha procedit a convocar amb urgència una assemblea de socis de la secció per elegir una junta nova. Aquesta hipotètica nova junta, tot i ser fora de temporada i en plena canícula, s'hauria de comprometre a fer-se càrrec de tot el material d'esquí i del nou emplaçament dins del local. De la mateixa manera, hauria de plantejar una programació variada i atractiva de cara al proper hivern, que engresqui de nou a tots els socis afeccionats als esports de neu. Li desitgem una bona activitat reeixida!

NOTÍCIES DES DE LA SECCIÓ DE SENDERS

Finalitzat el Camí dels Bons Homes -GR 107, des del santuari de Queralt, a Berga, fins a Montsegur, a l'Arieja-, resta completar la Ruta de la Pau. Encara falten dues etapes per finalitzar-la: de la Fatarella a Gandesa passant per Corbera i de Gandesa a Pinell de Brai. Sembla que hi ha altres propostes de recarvi i, si

Crònica del "cotarro" talaienc

convé, fins i tot es poden alternar segons convingui. La Junta (?) d'aquesta colla de caminaires diu i proposa per a la resta de la temporada la Ruta del Cister que gira al voltant -ja veurem en quin sentit- dels monestirs cistercencs de Poblet, Vallbona de les Monges i Santes Creus. Ep! No us ho perdeu pas! Com a cloenda del Camí dels Bons Homes, i per tornar-nos a trobar després de vacances, hi haurà un sopar per al qual ja rebreu l'oportuna convocatòria. Les previsions apunten cap al 21 de setembre. O sigui, que això serà per agafar forces, perquè el 23, com excursió d'inauguració de curs, tornarem al camí càtar per passar per dalt de la carena, en una etapa que tots recordareu que es va fer per la vall, en comptes de per la part alta: coll de les Besines - l'Hospitalet - Merenç. Oportunament rebreu més informació de la Junta (?!&?!).

I AQUÍ, ELS DIVENDRES CULTURALS AL NOSTRE LOCAL

Com sempre, els divendres al vespre, a la sala d'actes -o allà on més convingui- trobareu un acte, com el seu propi nom indica. Aquest segon trimestre no ha estat una excepció. Començarem la crònica per al mes d'abril el dia 6, durant el qual, a més de la prevista projecció al local, continuaven fent-se les JORNADES D'ESCALADA PER A PETITS SOCIIS al MAE, el rodòdrom del pavelló de la plaça de les Casernes. El mateix dia, a la sala d'actes, Josep Lluís Draper ens projectava una important col·lecció de diapositives: IRAN, CRUÏLLA DE CIVILITZACIONS, un acte organitzat per la Secció de Cultura que ens mostrarà un munt d'aspec-

tes de la vida, les tradicions culturals i els monuments que podem visitar en aquelles terres de l'antiga Persia. Cal dir que com a responsable d'una empresa de viatges ens pogué oferir un ampli ventall de possibilitats per conèixer pobles i civilitzacions que conformen aquella extensa i històrica regió, ressaltant els múltiples atractius d'una visita a l'Iran. Al final de la projecció, l'autor de les diapositives va tenir un detall i va convidar a tothom a fer un tast d'unes típiques pastes d'aquells indrets, semblants a un torró, però confeccionades amb pistatxos i mel, un fruit molt usual a l'Iran. Després d'aquestes delícies, el conferenciant fou premiat amb molts aplaudiments. Passat el parèntesi de Setmana Santa, cal dir que el dimecres dia 18 començà el CURS DE PRIMERS AUXILIS A LA MUNTANYA que organitzà el GET amb una acceptable inscripció de cursetistes. El divendres 20 d'abril, Francesc de Paula Mestres (més conegut com Quico Mestres), conegut editor vilanoví i responsable de l'Editorial El Cep i la Nansa, va fer una xerrada, organitzada per la Secció de Cultura, en la qual ens presentà VILANOVA, CULTURA I LLIBRES, i ens explicà les mil i una vicissituds de publicar llibres escrits en vilanoví des dels inicis fins a la posada en marxa del Cep i la Nansa, des dels primers títols dels anys 79 i 80 fins a les darreres col·leccions (Biblioteca Antina, Biblioteca de l'Ateneu), en col·laboració amb l'ajuntament vilanoví. No cal dir que féu un repàs a la darrera bibliografia vilanovina que fou il·lustrada amb tot luxe de detalls i amb una vehemència pròpia d'una persona que ha dedicat bona part de la seva vida a l'edi-

ció de llibres. Uns càlids aplaudiments premiaren la seva dissertació. Després, en capítol a part, comentarem la possibilitat d'alguna futura col·laboració entre aquesta editorial i la Talaia. El 27 d'abril, a més de la continuació de l'aprenentatge d'escalada dels més petits al MAE, a la sala d'actes, també organitzat per la Secció de Cultura, tingué lloc una xerrada i una projecció sobre una de les activitats que més enrenou ha portat entre els caminaires vilanovins des de fa molts anys: LES CAMINADES VILANOVA - MONTSERRAT AL LLARG DE LA HISTÒRIA. D'entrada cal dir que aquesta no ha estat mai una activitat organitzada per la Talaia, però sí que cal tenir en compte que hi han participat molts dels nostres socis, alguns dels quals n'han estat veritables protagonistes. La presentació de la xerrada va anar a càrrec del Ramon Huguet, del Josep Pagès, de l'Agustí Poch i del Ramon Falcó, el qual presentà una sèrie d'imatges recollides en vídeo que ajudà a recordar una llarga història de caminades a Montserrat amb un sens fi d'anècdotes, i on poguérem reconèixer, entre altres, la primera dona que féu sencer aquest itinerari, la llavors jove Viqui Florenciano, ben coneguda a casa nostra, fins i tot amb una vestimenta poc usual -en aquells temps- entre les dones: portava pantalons. Les anades a Montserrat sembla que varen començar l'any 1948 quan una colla de vilanovins portaren una llàntia votiva a la Verge de Montserrat, i de mica en mica es va consolidar la tradició, que s'organitzava al voltant del centre parroquial de la Geltrú. El Ramon Falcó, un dels principals animadors de les caminades, s'es-

Crònica del "cotarro" talaïenc

plaià en explicar-nos detalls il·lustrats, sobretot amb les imatges d'uns recordatoris de fusta, elaborats quasi sempre per l'amic Torelló. La sala, curulla d'examinaires montserratins i també de talaïencs, aplaudí fortament aquesta felix xerrada.

I canviàrem de mes per ficar-nos de ple al maig, que començava el divendres dia 4 amb L'EXPERIÈNCIA FEMENINA A LA VIDA QUOTIDIANA DE VILANOVA, una xerrada organitzada per la Secció de Cultura que anà a càrrec de Judit Barbacil, coordinadora del projecte "Història a les nostres mans", que a partir del Casal d'Avis de Can Pahissa va recollint relats i històries dels fets quotidians que les dones realitzen. D'una forma planera i molt entenedora, la Judit va anar explicant moltes de les coses que les dones -potser sense adonar-se'n, o sense donar-hi cap importància- porten endavant o confeccionen amb les seves mans. Amb uns plafons i amb uns àlbums de fotografies va anar identificant cadascuna de les activitats que sorgien o s'esmentaven, mentre obria un diàleg molt interactiu que va agradar a totes i tots els participants. El dissabte 5, la Comissió de Marxes i Caminades va obrir l'exposició de les fotografies participants al concurs de la Caminada Popular d'enguany i es van repartir els premis als guanyadors, al mateix temps que es repartien també els trofeus als primers classificats de la 43a MARXA D'ORIENTACIÓ PER DESCRIPCIÓ, tant de la classificació social, la intersocial, com la de clubs federats. Es cloqué aquest acte amb gran alegria i rebombori per part de tots els premiats. Uns dies després, el di-

marts dia 8, començaven les lliçons teòriques del II Curset de Barrancs a la sala d'actes. Seguim amb el divendres 11, amb LES NOSTRES SORTIDES, una bona projecció de diapositives comentades pels diversos autors de les darreres sortides organitzades per la Secció de Muntanya, que ens mostrà unes impresionants panoràmiques, entre les quals veiérem el Midi d'Ossau, el Tempesats, el Montsant, el Montseny, el pic de l'Orri, la serra de l'Aubenç, el Peguera i el Cogulló d'Estel·la, el Capcir i la Peira Escrita, la pujada al Sotillo, la serra de Guara, la serra del Turp i algunes més..., unes excursions, ascensions i travessades que cada vegada tenen més adeptes i que, pel que sembla, confirma la recuperació de la Secció de Muntanya com feia anys que no es veia. El mateix divendres, una mica més tard, es feia la cloenda de les XERRADES DE PRIMERS AUXILIS A LA MUNTANYA, amb les darreres lliçons que van anar a càrrec del Toni Muela i el Vicenç Lara. Era ja el dia 18 quan el Ramon Camacho i la Núria Santacana ens explicaren amb diapositives EL NOSTRE VIATGE AL PERÚ, una projecció que organitzaren conjuntament el GET i el GEAM i que si bé ens mostraren paisatges, llocs i persones que ja hem vist en altres audiovisuals, resultà especialment interessant, tant pels esplèndids paisatges andins com per les ben aconseguides visions de les runes incàniques, així com per la captació dels encertats aspectes rurals i indígenes d'aquell país. La projecció fou premiada amb càlids aplaudiments. I passem al divendres 25, en què, sense canviar de continent i amb un tema semblant, Joan Rovira Merino ens

presentà una altra projecció de diapositives, organitzada per la Secció de Cultura, que ens féu fer una passejada DE MÈXIC A COSTA RICA, amb un variat recorregut centreamericà. Joan Rovira va posar de relleu la riquesa cultural i folklòrica i els diferents matisos dels pobles i ciutats; també va posar èmfasi en la rica artesanía que posseeixen i que es manifesta en una exuberant i vi-víssima vestimenta de mil colors. Una agradable projecció que també fou molt ben acollida. Però aquí no s'acabava la jornada, perquè a continuació -i ara ja fugint de la calor de la sala d'actes-, a la fresca del pati del local se'n preparava una de grossa: SOPAR I MÚSICA EN VIU. La part musical va anar a càrrec dels COMBOS DE L'ESCOLA FREQUÈNCIES i l'acte va ser organitzat pel nou Grup d'Activitats Lúdiques de la Talaia. Així doncs, entre queixalada i queixalada, més de trenta músics i un munt de socis i convidats que ompliren de gom a gom un pati pintat de nou i ben il·luminat. Poguérem gaudir músiques modernes i també jazz durant més de tres hores, durant les quals diferents combos de joves músics i de professors oferiren les seves peces. També va actuar algun cantant de swing i blues. No cal dir que totes les actuacions foren aplaudides amb entusiasme per un públic agradablement sorprès per aquesta vetllada. Fins i tot, molts pares dels alumnes-músics també quedaren gratament sorpresos pel fet de visitar un local que manifestaren desconèixer. Caldrà prendre nota perquè aquests èxits es repeteixin més sovint.

I passàrem cap al mes de juny.

Crònica del "cotarro" talaienc

Tot i la calor que feia dins la sala d'actes, el dia 8 Salvador Butí va fer una xerrada amb projecció de diapositives, organitzada per les seccions de Cultura i de Senders, en què oferí una àmplia i documentada explicació de la seva especialitat: càtars i catarisme. La conferència es titulava MONTSEGUR, LA FI D'UN SOMNI. Era com el preludi cultural de la darrera etapa del GR-107, el Camí dels Bons Homes, que tindria lloc aquell mateix cap de setmana. El Salvador s'esplaià explicant com ningú el més important capítol de la història d'aquell castell emplaçat damunt d'un espectacular esperó de roca, anomenat "Pog", a l'alçada de 1.207 metres. Parlà de quan, cap a la fi del segle XII, s'establí una comunitat de dones càtares en aquelles muntanyes, fins que uns anys després demanaren al senyor Raimon de Perèille bastir un castell damunt les ruïnes d'un altre per defensar Montsegur, que s'erigí en el centre d'acollida de l'església càtara i també en refugi dels "faidits", senyors desposseïts pels croats que enviava el rei de França contra els qui considerava heretges. Ens fou explicat tant el setge del castell com la genealogia dels principals personatges protagonistes de la història i els seus lligams amb els qui dominaven un i altre bàndol, i fins i tot el tràgic final del catarisme. Més il·lustrats que abans, ens acomiadàrem amb aplaudiments, conscients que molts de nosaltres, l'endemà, tombaríem per aquells indrets sadoïllats d'una història frapant i emotiva. Un altre acte molt interessant tingué lloc el divendres 15. Es tractava de la presentació d'un llibre, enquadrat en el que podríem denominar novel·la muntanyen-

ca, ubicada en l'època del romanticisme i amb una narrativa expressada amb llenguatge actual però amb molts aspectes lírics i poètics que denoten una argumentació clarament romàntica, potser en la línia d'aquelles obres muntanyenques de Roger Frison Roché, *El primer de la cordada* o també *La Grande Crevasse*. Es tractava de PRESONERS DE LA MAR GELADA (*Presoers dera mar gelada*), l'autor de la qual és Francesc Boya i Alós, un prolífic escriptor aranès. L'obra està escrita originalment en aranès, si bé l'edició que ens vingué a presentar era la traducció al català. Els personatges de la novel·la desenvolupen la seva acció en la conquesta de la llavors temuda muntanya, la més alta d'aquelles contrades, el pic d'Aneto, des de Banhères de Luis-hon. Al voltant d'aquest argument, l'autor ha anat teixint una interessant obra dramàtica. Es dona la circumstància que Francesc Boya, a més d'escriptor i defensor de la cultura occitana i aranesa, és un reconegut polític i diputat al Parlament de Catalunya. Per això, el llibre fou presentat per la nostra sòcia i amiga, i també parlamentària, Assumpta Baig, la qual féu una entranyable presentació del seu company, no només per la coincidència de ser tots dos parlamentaris, sinó perquè, a la vegada, coincidien en l'afició de tresscar per les muntanyes. La reunió, que aquesta vegada tenia lloc a la fresca del pati, es cloqué amb preguntes més aviat al voltant d'opinions sobre qüestions polítiques sobre el territori. A continuació, els qui volgueren van poder adquirir el llibre. El darrer divendres d'aquest trimestre, per tancar el parèntesi fins passat vacances, calia muntar algun acte d'enver-

gadura i atraient. Fou llavors quan la Comissió de Medi Ambient suggerí que calia posar L'ORGANITZACIÓ DEL TERRITORI A DEBAT i convidà a ponents d'elevat nivell: Pep Riera, fins no fa gaire capdavanter del sindicat Unió de Pagesos; Agapit Borràs, arquitecte i reconegut urbanista del Maresme; Josep Bertran, pagès de Sant Pere de Ribes, i Miquel Orriols, arquitecte i responsable de l'Àrea d'Urbanisme de l'Ajuntament de Vilanova i profund coneixedor del Pla General d'Urbanisme del nostre municipi. Evidentment, una qüestió tan important i tan extensa com el territori tractada amb tan poc temps i amb quatre ponents importants féu que el debat fos molt reduït. Tot i que es va fer un esforç de síntesi, els ponents van anar explicant amb força detalls el tema que els pertocava, centrat, majoritàriament, en la necessitat de preservar espais verds de bosc i de muntanya, però també fent respectar i reservant davant l'especulació terrenys agrícoles a l'entorn de les ciutats. En l'exposició dels ponents es van destacar especialment les circumstàncies i déficits actuals del món de la pagesia. Com que tindreu àmplia informació d'aquest debat en aquesta revista, no comentarem res més. Només caldria comentar que el pati es va omplir de gom a gom i que una nova megafonia féu arribar la veu a tots els racons. Una excel·lent vetllada que ens aclarí molts aspectes. Tancàvem, doncs, trimestre i temporada, però hi havia anunciat un acte de cloenda del curs: SOPAR A LA FRESCA AL MIG DE LA PLAÇA DE LES COLS!! A la propera edició de la revista us farem una àmplia crònica d'aquest sopar. Bon estiu!!

LA TINENÇA DE BENIFASSÀ, senderisme al Baix Maestrat

L'enciclopèdia diu de la Tinença que és una subcomarca del Baix Maestrat. Administrativament hi pertany, però històricament fou un baluard cistercenc fundat pel rei Jaume I amb monjos de Poblet, i anteriorment terra de musulmans que s'establiren al voltant del castell àrab de Beni-Hassan, d'aquí el topònim actual: Benifassà. Els seus habitants es resisteixen a considerar-se un apèndix del Baix Maestrat

o dels Ports, i més aviat s'inclinen pel que han estat al llarg dels segles: la singular Tinença de Benifassà, un territori delmat per l'èxode rural que es recupera lentament i que ens ofereix un medi inalterat i sorprenent amb bells exemples d'arquitectura rural.

UNA EXTENSA XARXA DE SENDERS DE PETIT RECORREGUT

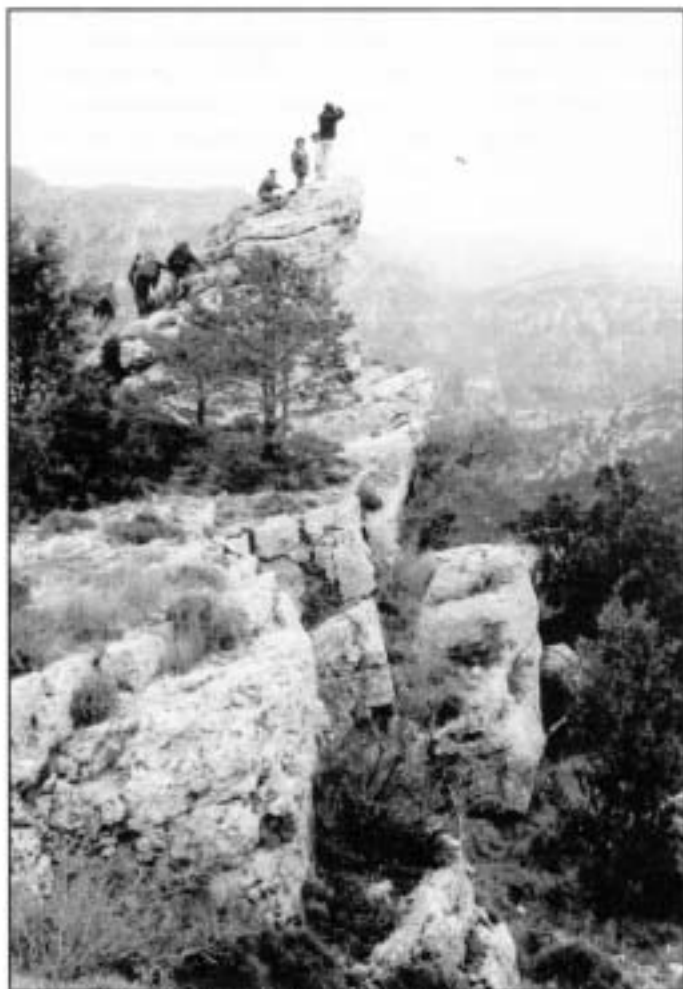
Un dels secrets de la Tinença, d'alguna manera, és l'aïllament que ha sofert des de temps reculats i que l'ha conservat amb pocs canvis. Les feixes conreades que ara hi veiem i els nuclis de població, que es refan amb penes i treballs del despoblament, són els mateixos que es van fundar al segle XIII. A la Tinença, hi trobem la nostra essència en es-

tat pur.

En els darrers anys, el Centre Excursionista de Castelló, amb la regulació de la Federació Territorial Valenciana de Muntanyisme i l'ajut econòmic de la Diputació de Castelló, ha anat marcant rutes per tota la Tinença i en l'actualitat multitud de senders de petit recorregut (PR), de poc recorregut com ells anomenen, creuen tota la zona i ens permeten programar travessies per aquestes terres amagades i desconegudes.

Un exemple d'aquest fet és la travessia circular que ens permet visitar, a peu, tot el territori d'aquesta abrupta subcomarca.

El sender surt del pantà d'Ulldecona, encaixonat a l'entrada de la Tinença, i s'enfila al poble de Fredes pel portell de l'Infern. De Fredes, situat a les portes del massís del Port, es pot anar fins al bonic poble del Boixar passant pel mas de Trencaledres i el tossal Gros. Del Boixar, podem baixar cap a la Poble de Benifassà o, millor encara, continuar cap al petit nucli de Coratxà i, d'aquest últim, saltar cap a Castell de Cabres pel coll del Corral Nou i la Rambleta. Des d'aquest poble ens podem dirigir al Pi de les Rodanxes i al bonic barranc de la Saltadora en un re-

Esperó al camí del Portell de l'Infern. Foto: Centre Excursionista de Castelló

Salt del Robert. Foto: C. E. Castelló

corregut circular, o dirigir-nos cap al petit nucli de Bel per, tot seguit, baixar cap a la Poble de Benifassà, considerada la capital de la Tinença, a desgrat d'alguns habitants dels altres nuclis dispersos. La travessia finalitza anant cap al poble de Bellestar, situat da-

La Poble de Benifassà. Foto: Joan Raventós

munt d'un turó, veí de la Poble, i baixant novament cap al pantà, passant, si ve de gust, pel convent de Benifassà.

Aquesta volta representa un recorregut de 56 km que podem fer tranquil·lament en tres dies de camí i és només un exemple de la combinació dels 28 senders de PR que hi ha per tota la subcomarca.

L'estructura calcària de la Tinença, solcada per barrancs profunds i coberta de boscos frondosos de pi i alzines, està esquitxada de petits nuclis de cases que, en general, estan arrapats als vessants dels turons, envoltats d'antics conreus

i nombroses feixes. Altres construccions, com ara ermites, antics corrals o masies, acaben de donar personalitat a aquestes terres eixorques i exhuberants a la vegada.

Els fenòmens naturals, com ara coves i abrigalls, cingles, barrancs, agulles, turons i moles, colls i portelles, salts d'aigua i fonts també hi són nombrosos i donen caràcter als senders de la Tinença.

Si us interessa l'indret i voleu conèixer-lo, us recomano que us informeu a l'Ajuntament de la Poble de Benifassà (tel. 977 72 90 51) o parleu amb l'Agustí Ramon, un representant fidel del Centre Excursionista de Castelló que viu al Boixar i que us atindrà en tot allò que us calgui.

Per acabar, us recomano el llibre de fitxes *Senders de la Tinença de Benifassà*, editat per la Diputació de Castelló i escrit per membres del Centre Excursionista de Castelló (el podeu consultar a la biblioteca de la Talaia) on es descriuen tots els senders de petit recorregut de la Tinença.

Joan Raventós

El poble del Boixar. Foto: Joan Raventós

L'ORGANITZACIÓ DEL TERRITORI A DEBAT

Participants:
Pep Riera,
pagès, d'Unió de Pagesos
Agàpit Borràs,
arquitecte
Josep Bertran,
pagès de Sant Pere de Ribes
Miquel Orriols,
arquitecte municipal de
Vilanova i la Geltrú
Moderador: **Salvador Butí**

El divendres 29 de juny va tenir lloc al local de l'Agrupació Excursionista Talaia un debat organitzat per la Comissió de Medi Ambient sobre l'organització del territori a Vilanova i la Geltrú.

Com s'anunciava en el full explicatiu de l'acte: "ens agradaria que a la comarca hi haguessin espais urbans ben delimitats i comunicats, amb tots els serveis necessaris on les persones poguessin viure dignament i còmoda, però que també quedessin suficients espais de bosc i de muntanya amb diversos graus d'accés i utilitat, que no fossin un parc urbà sinó que mantinguessin la seva estructura... i, entre una zona i l'altra, una franja on l'activitat agrícola es mantingués viva en totes les seves facetes...".

Aquest debat es va organitzar amb l'objectiu de parlar-ne i fomentar un canvi de sensibilitats i d'actituds, sobretot per part de qui pogués fer alguna cosa per evitar un creixement desmesurat de Vilanova. Hi van participar com a ponents Pep Riera, conegut membre d'Unió de Pagesos; Agàpit Borràs, arquitecte; Josep Bertran, pagès de la nostra comarca, i Miquel Orriols, arquitecte municipal.

Miquel Orriols va iniciar el debat explicant les característiques del Pla General, un instrument d'ordenació del territori que s'estava a punt d'estrenar després de la revisió del pla vigent fins aquell moment. Orriols va explicar que aquest document urbanístic proposava un model territorial basat en els següents aspectes: reforçar el model de ciutat contínua i compacta —o ciutat mediterrània— des del centre fins a la variant; des de la variant fins l'autopista A-16 definir una zona on predominés l'ús agrícola, però amb usos periurbans, on dominés el sòl no urbanitzable, i des de l'A-16 fins al límit del terme, definir sòls de protecció natural.

Segons Miquel Orriols, la voluntat que hi havia darrere del Pla, era la de reforçar el model de ciutat compacta i evitar el de ciutat difusa, que consumia molt de sòl per habitant i es basava en la "cultura del cotxe" com a instrument imprescindible de mobilitat. A la vegada, s'intentaven endreçar els

usos que havien anat apareixent de forma desordenada en una corona perimetral de la ciutat.

Miquel Orriols va donar nombroses dades per documentar la seva explicació, d'entre les quals en destaquem algunes. El sòl no urbanitzable representa el 66% del territori de Vilanova (amb 2.225 ha); el sòl urbà, el 33% (640 ha), i l'urbanitzable, l'1% restant (500 ha). El sòl agrícola representa el 21% del terme (un 32% del sòl no urbanitzable) i està format per sòl agrícola (382 ha) i per sòl agrícola amb valor paisatgístic (320 ha). El sòl de protecció natural i paisatgístic està format per 1.013 ha, que representen un 30% del terme i un 45% del sòl no urbanitzable.

També vam saber que des que es va aprovar el Pla General, l'any 1981, hi havia hagut 256 ha urbanitzades: 180 de residencials i 76 destinades a usos industrials.

Miquel Orriols va parlar també

Fotografia feta en el transcurs del debat. Foto: F. Perona

del Pla d'Acció Ambiental, ja elaborat després d'una auditoria ambiental realitzada al municipi, i va destacar el paper que podia jugar el Pla Estratègic de Vilanova i la Geltrú, que es trobava en un estat incipient.

El Pla Estratègic hauria d'integrar el Pla General amb el Pla d'Acció Ambiental, perquè esdevingués un element coordinador i de síntesi de les estratègies a aplicar al territori. Segons Orriols, "mentre que el Pla General és un instrument relativament dinàmic i flexible, obert a modificacions que poden ser arriscades si no hi ha un bon control social i polític, el Pla d'Acció Ambiental defineix les estratègies a aplicar al territori per garantir, entre d'altres aspectes, la sostenibilitat de l'ús que en fem".

Finalment, i contestant a la pregunta inicialment formulada per Salvador Butí, moderador del debat, sobre les pressions urbanístiques a què estava sotmesa Vilanova, Miquel Orriols va comentar que l'economia funcionava a salts i que ens trobàvem en un moment àlgid de salt que havíem de suposar que no duraria sempre: "la pressió immobiliària ve donada per una forta demanda que tard o d'hora baixará".

El segon ponent va ser Agàpit Borràs, el qual va fer una descripció amena de diferents models urbanístics de dins i fora de la nostra comarca.

Agàpit Borràs va criticar, com a sistema cada cop més estès, "un sistema urbanístic definit per la xarxa de comunicacions, amb vies segregades que formen una quadrícula en els nusos de la qual se situen grans centres comercials. L'espai entre quadrícules acaba invariablement per omplir-se, en un model on són precisament els centres comercials els que esdevenen eixos o centres definidors de l'estructura. En aquest model, els espais naturals no tenen possibilitats de mantenir-se de forma sostenible, un cop fragmentats per les vies de comunicació i aïllats els uns dels altres. La manca d'unió entre els municipis, que no es constitu-

eixen en mancomunitats de municipis, impedeix també l'ús racional i coordinat de l'espai".

Segons Borràs, davant d'aquest model se situaria un model on els plans generals es fessin a nivell supramunicipal, tenint en compte les característiques i necessitats del territori que envolta cada municipi i valorant no només el sistema de comunicacions sinó també el sistema d'espais naturals. Aquest model seria possible si finalment es fes un Pla Territorial a escala nacional —que sembla anar per llarg i si la cultura del creixement no fos, com fins ara, la imperant.

Segons Borràs "els jocs de poder no són aliens als models urbanístics; així es diu que en ciutats d'uns 5.000 habitants, l'urbanisme el defineixen els terratinents; en ciutats d'uns 15.000 habitants, el defineixen els contractistes, i és a les de més de 50.000 habitants on l'ajuntament pot començar a ordenar el creixement".

El ponent va continuar la seva explicació assegurant que sovint es reconeixen triangles formats per municipis on els plans generals s'haurien de fer de forma coordinada, seguint un plantejament conjunt. Com a cas evident, va anomenar el triangle format per Vilanova i la Geltrú, Sant Pere de Ribes i Sitges.

Amb diferents transparències va anar comentant alguns exemples d'insostenibilitat en la planificació territorial. Un dels casos comentats va ser el del Maresme, amb nombrosos problemes (falta d'aigua, pèrdua d'espai agrícola, gran pressió urbanística, etc.), on els municipis han definit el seu creixement de forma independent sense cap tipus de coordinació.

Un altre exemple era el de Sant Cugat del Vallès, que havia optat per un creixement amb una baixa densitat de població i amb grans despeses —per a aigua de reg, etc.— sense preveure l'alt cost econòmic d'aquesta aposta, pràcticament impossible de mantenir tant des d'un punt de vista econòmic com ambiental. Un cas paradigmàtic era el

de la Vall Fosca, petita vall del Pirineu, de difícil accés, on es preveia construir 7.000 llits al peu del riu Flamicell.

Agàpit Borràs va assegurar que en molts municipis es cometia l'error de no donar als pagesos un espai estable —com ara el que sí que es dona, en canvi, en el cas dels polígons industrials—, la qual cosa impedia que poguessin invertir en les seves explotacions, cada cop més necessitades d'inversions elevades en tecnologia per poder subsistir.

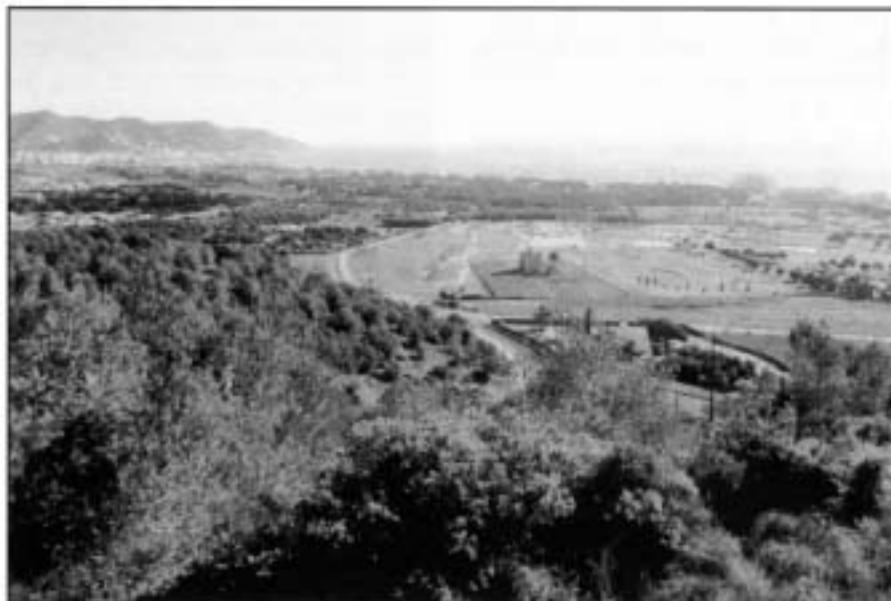
Com a propostes interessants, es va destacar la de Mataró, on s'havia aconseguit donar a les terres agrícoles l'estabilitat que els era necessària. El nou Pla General s'havia aconseguit gràcies a l'esforç i a la participació activa d'Unió de Pagesos i de diferents grups socials i econòmics, i es basava en el model urbanístic d'"un terç, un terç, un terç": un terç de ciutat construïda, un terç de sòl agrícola i un terç de bosc o terreny natural.

Agàpit Borràs va comentar també els casos d'Argentona i Sabadell i va destacar l'exemple de Mollet, municipi que havia desclassificat el 50% del sòl del terme municipal per permetre la pervivència de la zona de Gallecs. Havia estat una opció per la qualitat de vida, presa per unanimitat de totes les forces polítiques.

Com a models a seguir va citar el cas de França, amb una llarga cultura de respecte al territori, o la proposta feta pel Fòrum Terrassenc en defensa de la Via Verda, que uniria els espais naturals de Sant Llorenç del Munt i Collserola.

Com a fets preocupants per al futur va destacar la futura Llei del sòl, que s'ha de debatre al Parlament a la tardor, en la qual només 6 dels 213 articles parlen del sòl no urbanitzable, quan aquest representa gairebé un 95% del territori.

Com a conclusions finals, Agàpit Borràs va destacar que no hauria d'associar-se la idea d'urbanisme amb la de creixement sinó amb la d'ordenació del territori.

"No hauria d'associar-se la idea d'urbanisme amb la de creixement sinó amb la d'ordenació del territori."
Foto: Arxiu AE Talava

Aquesta ordenació passaria per donar estabilitat a les terres agrícoles, garantint-ne la continuïtat a llarg termini.

També va destacar que el model municipal era un model esgotat a principis del segle XXI i que caldria superar l'àmbit municipal amb un pla territorial, però que mentre no arribés, calia treballar amb plans estratègics o altres figures de planejament d'àmbit supramunicipal o comarcal.

Tot seguit, va prendre la paraula Pep Riera que va analitzar el paper de l'agricultura i la ramaderia en un país densament poblat com el nostre i, sense deixar de banda la perspectiva econòmica —el valor de les produccions—, va remarcar el seu valor paisatgístic, d'esponjament del territori i la contribució a la qualitat de vida dels seus habitants.

Riera va afirmar que tot i que des de feia més de 25 anys que els ecologistes defensaven models de creixement que tinguessin en compte la sostenibilitat i malgrat els canvis socials evidents que s'havien produït, no s'havia avançat gaire en les decisions polítiques relacionades amb l'urbanisme. Com a exemple d'això, va parlar del cas de la gestió de l'aigua en la conca de la Tordera, on a la vegada que l'administració acordava una moratòria per a la construcció de pous d'ús agrícola i industrial es perme-

tien extraccions de gran quantitat d'aigua per embotellar i s'admetien grans consums per a pobles turístics, sense fer valoracions a nivell de conca ni impulsar a fons la cultura de l'estalvi.

Pep Riera va explicar que la xarxa viària, que abans s'anomenava "democratitzadora del territori", havia desplaçat la pressió urbanística cada cop més lluny de la conurbació de Barcelona, cap al Maresme i el Garraf, ja que la gent comptava ja la distància en temps de desplaçament i no en quilòmetres. Això faria, per exemple, que el paisatge de vinyes de l'entorn de Vilanova, encara molt ben cuidades, es veiés cada cop més amenaçat pel constant procés de creixement urbanístic i de construcció i hagués de començar a ésser "defensada" per plataformes com l'anomenada "Salvem les vinyes".

Riera va comentar novament el cas de la urbanització de la Vall Fosca, totalment insostenible, i va assegurar que l'argument segons el qual els pagesos eren els primers interessats a vendre no tenia cap sentit, i que, tot i que fos així —fet comprensible tenint en compte les ofertes econòmiques que es feien—, hi hauria d'haver una normativa que garantís una racionalitat en l'ús del terreny. Tot seguit va comentar com a cas contraposat el de Mataró, on es va fer un pla especial per gestionar l'espai agrari.

La intervenció de Pep Riera va remarcar especialment la importància de garantir als pagesos l'estabilitat de les seves terres, fet que era encara més important en el cas dels masovers, arrendataris i parciers, que es trobaven en una situació de doble inestabilitat. També va dir que a Catalunya els pagesos solien treballar a precari i que l'abandonament de les terres acostumava a estar molt relacionat amb aquesta situació de manca de seguretat en el futur, que no es donava en cap altra activitat.

Va afegir que calia deixar de tractar el territori com si fos il·limitat, com si estiguéssim a Austràlia o als Estats Units —tot i que calia recordar que l'espai, arreu, és un recurs limitat que no s'hauria de malmetre— i adonar-nos que a Catalunya hi ha molts municipis que han esgotat ja el seu territori i no poden construir més.

Pep Riera va continuar comentant algunes de les raons per les quals podia valdre la pena conservar els usos agrícoles i ramaders. Aquestes raons anirien des d'obtenir un paisatge de qualitat, fins a aconseguir diversitat i qualitat en els aliments i, fins i tot, una seguretat alimentària —sense dependre de l'aportació d'aliments procedents d'altres països per part de multinacionals.

Riera va afegir que el comerç d'aliments existia ja des de feia mil·lenis —els romans portaven cereals des d'arreu del seu imperi—, però que per garantir tant la qualitat —frescor, bona conservació...— com la seguretat dels aliments, la millor opció era apostar per la producció propera al lloc de consum.

Segons Pep Riera, França era un bon model, "amb una agricultura potent quantitativament que genera una gran diversitat de productes, i amb una bona ordenació del territori, que respecta el paisatge. Compta amb una legislació molt intervencionista i molt rígida, segons la qual les terres agrícoles només es poden vendre a altres pagesos. Existeix un banc de terres que permet l'adquisició de terres agrícoles sense problemes excessius i

"Cal garantir als pagesos, més que mai, l'estabilitat de les seves terres." Foto: Arxiu AE Talaià

que garanteix que les terres mantinguin l'ús agrícola al llarg del temps. A Catalunya, en canvi, les lleis permeten vendre terres agrícoles i canviar-ne totalment l'ús, com s'ha fet a la Vall Fosca. La deixadesa de l'administració o de la normativa contrasta amb el treball intens fet pels mateixos pagesos en moltes comarques per valoritzar els productes agrícoles donant-los valor afegit —transformant-los en productes de qualitat com vins, caves, etc., com s'ha fet al Penedès i al Priorat.

Riera va assegurar que en una època d'escàndols alimentaris —dioxines, vaques boges, pesta porcina...— calia una agricultura molt professionalitzada en la qual prevalgués la qualitat per sobre de la quantitat, i va afegir que els objectius de la pagesia havien de ser la qualitat i la diversitat alimentària, que estaven ja a l'abast d'uns pagesos cada cop més ben formats i qualificats, a diferència del que passava en generacions anteriors.

Com a conclusió, Pep Riera va destacar que, per aconseguir diversitat, qualitat i seguretat en la producció d'aliments, calien zones agrícoles estables i planificació a nivell supramunicipal que contemplés la continuïtat de l'ús agrícola pensant en el conjunt dels ciutadans.

A continuació, va prendre la paraula Josep Bertran, el qual va

parlar dels principals problemes amb què es trobaven els pagesos de la comarca, no gaire diferents dels que havien d'afrontar els pagesos d'altres llocs de Catalunya. D'una banda, la disminució del nombre de pagesos feia que es treballés sense gaire perspectives de futur, a precari.

Segons Bertran, a mesura que s'havia anat abandonant la figura de l'hereu i l'herència de les finques havia anat passant a tots els fills, s'havia produït una fragmentació de les propietats que havia fet que les explotacions fossin menys rendibles perquè es transformaven en superfícies mínimes inviables; davant la divisió de les finques en diverses mans, era fàcil per als promotors entrar a comprar les finques per pocs diners.

Bertran va assegurar que el poder dels promotors era molt més fort que el dels pagesos a l'hora d'aconseguir modificacions o correccions dels plans generals, la qual cosa feia que prevalguessin solucions més favorables per als primers.

També va afirmar que la manca de gent jove dedicada al camp, amb la falta d'iniciativa i de formació que això representava per al sector, era un dels grans problemes actuals de la pagesia, deixant de banda l'especulació, que tenia una influència molt negativa en les possibilitats de pervivència de les explotacions: davant d'un preu ele-

vat ofert pels promotors, el pagès es venia la terra i la continuava treballant uns anys, fins a abandonar-la, just abans que fos construïda.

Josep Bertran va comentar com a dada significativa que a Sitges pràcticament no hi quedava ni un cep —només en resten a l'Hospital de Sitges— i va recordar que n'havia arribat a tenir uns tres milions. També va assegurar que Vilanova i la Geltrú, tot i que encara comptava amb productes de primeríssima qualitat que tenien bona sortida —com el vi—, seguia el mateix camí que Sitges.

Finalment, Josep Bertran va demanar als consumidors que a l'hora d'anar a comprar comparessin la qualitat dels productes locals amb la dels vinguts de fora, i que comprassin els productes locals: pebrots, tomàquets i molts altres productes de Vilanova, els quals, si bé podien semblar menys bonics i lluent, eren d'una qualitat superior a la majoria de productes procedents d'altres indrets.

Josep Bertran va acabar la seva intervenció assegurant que caldria aconseguir conscienciar les persones que cal conservar la terra per garantir una bona alimentació, principi de la qualitat de vida.

Un cop finalitzades les intervencions de Miquel Orriols, Agàpit Borràs, Pep Riera i Josep Bertran, el públic assistent al debat va fer algunes preguntes.

Entre altres qüestions, es va comentar novament l'actuació urbanística desmesurada i irracional que es preveia fer a la Vall Fosca, el tractament que es donava a França a les terres agrícoles, el paper de les entitats de caràcter social per defensar models urbanístics alternatius en col·laboració amb la pagesia i la necessitat que l'administració no estigués al servei de les immobiliàries sinó al servei del conjunt de la societat.

Comissió de Medi Ambient

UN COP D'ULL A LA REVISIÓ DEL MODEL D'ORGANITZACIÓ TERRITORIAL DE CATALUNYA

ATALL D'INTRODUCCIÓ

Des de fa mesos s'està tornant a remoure la qüestió territorial de Catalunya, i no sols en la seva distribució geogràfica, política i administrativa, sinó també en les qüestions que afecten a la conservació i desenvolupament de cadascun dels espais que conformen el nostre país, la sostenibilitat dels quals s'està malmetent amb permís de l'autoritat competent i, sobretot, per manca de normativa o legislació, o sinó per ineficàcia de l'existent. S'ha de racionalitzar l'ús de cadascun dels espais, s'ha de barrar el pas a l'especulació i s'han de frenar els desgavells sense control que apareixen continuament.

Però haurem de partir d'un mapa ben endreçat i organitzat, ja que l'actual ordenació territorial no ha resultat fins ara un sistema eficient, si més no ha sigut una font constant de déficits, d'insatisfaccions i, fins i tot, de disputes. Municipis petits i grans, i també les co-

marques, es queixen constantment dels pocs recursos, d'impotència, d'encotillament, de limitació de competències i d'un munt de coses més. D'aquí es desprèn, doncs, que calia fer un canvi o almenys una alteració substancial del mapa administratiu de Catalunya, tant a nivell municipal i comarcal com regional, i amb aquesta idea el Parlament de Catalunya va creure convenient crear una comissió d'experts perquè estudiés i elaborés un informe, batejat pels mitjans de comunicació com "Informe Roca" perquè qui encapçalava la comissió era el conegut polític convergent Miquel Roca i Junyent.

Quan a principi d'any aquest informe es publicà a la premsa, tothom es posicionà i començà a dir la seva a favor o en contra d'aquesta, com a mínim, proposta innovadora. L'informe ha de servir de base perquè els diferents grups polítics puguin revisar el vigent model territorial i impulsar les iniciatives de legislació que el reformin i l'actualit-

zin. I caldrà partir d'acords per consens, perquè si s'introdueixen models nous no hi hagi els riscos de fer sentir massa el pes de les majories polítiques.

Cal, però, que nosaltres, els excursionistes, estiguem amatents a aquests canvis en el territori, perquè cal considerar-lo el nostre camp de joc, on desenvolupem les nostres activitats, i que, si bé nosaltres no podem decidir res, sí que cal fer sentir la nostra veu, allà on sigui, i denunciar mancances o fer arribar les nostres propostes als grups polítics, perquè també nosaltres som dels qui, dia a dia, trepitjant el terreny per valls i carenes, per pobles i ciutats, per camins i carreteres, coneixem aquest país nostre molt millor que molts dels que decideixen com ha de ser.

QUÈ PROPOSA "L'INFORME ROCA"

Els treballs d'aquesta comissió s'han estructurat en tres grans nivells: el mu-

El model d'organització territorial de Catalunya

nicipal, el comarcal i el global d'organització del territori català, millor dit, el de les regions o vegueries. I com que el seu objectiu era estudiar i elaborar l'informe que permetés revisar i modificar el model d'organització territorial de Catalunya, també han volgut deixar clar que ells no han elaborat una iniciativa legislativa, sinó que ha de ser el Parlament qui prengui les decisions després dels corresponents debats. És a dir, les propostes que comentarem més avall només són això, propostes. Seran lleis quan les aprovi, si ho creu oportú, la majoria parlamentària.

Tot i que el més calent és a l'aiguera, volem creure que la proposta té moltes possibilitats de tirar endavant, tot i els seriosos intents de descafeïnar-la. Per la qual cosa creiem interessant donar un cop d'ull a l'informe dels experts.

PROBLEMES DE L'ORGANITZACIÓ ACTUAL

La comissió destaca alguns dels problemes que genera l'actual model que incideixen de forma negativa en els ciutadans, per exemple, el munt d'instàncies administratives a què s'ha d'accedir per resoldre qualsevol qüestió, o la vella delimitació provincial, que barreja i confon els àmbits de les actuacions de l'Estat i de la Generalitat, o també un excés de petits municipis desprovistos de serveis, els quals no han trobat en les instàncies dels consells comarcals una eina per corregir les seves mancances i les seves incapacitats. Moltes d'aquestes qüestions fan que l'organització territorial sigui complexa i resulti poc eficient.

El model actual, nascut el 1987, fou imposat sense consens per CiU, amb un concepte propi i no compartit del territori de Catalunya. Així, sovint s'ha vist a molts ajuntaments com a contrapoder de la Generalitat, tot i que un 80% dels petits municipis estan a mans d'aquesta coalició, els quals han fet mans i mànigues per desacreditar un informe que ara qüestiona seriosament el model territorial de CiU.

LES VEGUERIES O REGIONS

L'informe proposa una modificació de l'actual divisió en quatre províncies amb la creació de sis vegueries, una denominació ja tradicional en la història de Catalunya. Els veguers i els diputats

locals foren les figures de representació territorial del rei i de la Generalitat fins al 1714. El 1716 foren suprimits pel Decret de Nova Planta, tot i que a la segona República, des del 1936 al 1939, tornà a ser vigent aquesta forma de divisió territorial, fins que va ser abolida de nou pel franquisme.

Però aquesta conversió de províncies en vegueries ha de ser necessàriament aprovada pel Congrés dels Diputats, on aquesta ampliació topirà amb la negativa del PP, i com que requereix una majoria qualificada, fa molt difícil que s'aprovi en aquesta legislatura.

Les vegueries servirien, doncs, per impulsar moltes de les actuacions dels municipis i comarques, descentralitzant tant la Generalitat com les competències delegades de l'Estat, alhora que servirien com a àmbits de representació política i de defensa dels interessos territorials.

Es proposen les vegueries (o regions) amb les seues o capitalitats següents:

- Vegueria de Barcelona, amb la capital a la ciutat de Barcelona (gairebé coincideix amb l'actual Àrea Metropolitana).

- Vegueria del Camp de Tarragona, amb la capital a la ciutat de Tarragona amb el reconeixement del paper històric i econòmic de la ciutat de Reus.

- Vegueria de la Catalunya Central, amb la capital a la ciutat de Manresa amb especial reconeixement pel paper històric i cultural de la ciutat de Vic i la significació de la ciutat d'Igualada.

- Vegueria de Girona, amb la capital a la ciutat de Girona.

- Vegueria de Ponent, amb la capital a la ciutat de Lleida.

- Vegueria de les Terres de l'Ebre, amb la capital a la ciutat de Tortosa.

En tot cas, hom troba a faltar, potser amb més sentiment polític que no pas com a decisió pràctica, una vegueria de l'Alt Pirineu, una demanda que té tot el suport dels partits d'esquerra, però que, pel que es veu, és una proposta de difícil encaix, donades les peculiaritats geogràfiques, demogràfiques i econòmiques de les comarques del Pirineu. Aquesta àrea, que comprendria les comarques de l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, la Vall d'Aran i potser també la Cerdanya, tot el conjunt de gran extensió, només té prop de 60.000 habitants, que representa un 1% de la població de

Catalunya. En tot cas, la ponència recomana preveure una solució organitzativa singular per a aquest territori.

LES COMARQUES

Observant el nou mapa comarcal que proposa l'informe, podem veure com, a més de mantenir les comarques existents, recomana crear-ne sis de noves, a part de modificar els límits d'alguna de les anteriors. Les noves comarques serien les següents: el Segre Mitjà, amb capital a Ponts; l'Alta Segarra, amb capital a Calaf; la Selva Marítima, amb capital a Blanes; el Moianès, amb capital a Moià; el Baix Llobregat Nord, amb capital a Martorell, i la Vall de Camprodon, amb capital a Camprodon. L'estudi també recomana estudiar la possibilitat de crear una altra comarca al voltant de Sant Celoni.

Però l'informe fa incidència en l'organització de la comarca, i tot i que reforça la presència dels alcaldes als consells comarcals, assegura que cal establir una composició equilibrada d'aquests consells en funció del nombre de vots i no de regidors, com fins ara. També se suggereix que la institució comarcal tingui un finançament adequat perquè pugui realment realitzar activitats de suport als seus municipis.

ELS MUNICIPIS

La gran majoria d'experts coincideix a dir que el nombre de municipis de Catalunya és excessiu (946), així com el reduït nombre d'habitants de la majoria: més de 200 municipis no arriben als 250 habitants, una qüestió que facilita que aquests pobles tinguin una important manca de serveis i de recursos i dificultats econòmiques per cobrir les necessitats municipals més elementals, ja que, a més, la composició del padró d'habitants té rendes molt baixes.

L'informe proposa que aquests municipis de menys de 250 habitants es fusionin o s'agreguin a d'altres més grans dels que estiguin al seu voltant, amb la qual cosa es passaria de 946 a 758 municipis. Però tot i el suggeriment de l'informe, d'establir també algun règim especial per afavorir la col·laboració municipal - potser amb mancomunitats o amb consorcis - entre el municipis de menys de 1.000 habitants per obtenir el millor resultat de la prestació de serveis, cal tenir en compte que la majoria

d'estudis tenen fixada la viabilitat dels municipis entre 2.000 i 5.000 habitants. Així doncs cal anar amb compte a l'hora de fer agregacions municipals, perquè creiem que sempre haurien de ser voluntàries i mai per llei o per decret. Recordem una màxima que tenen els geògrafs que diu: "El territori no es pot adaptar a les lleis, en tot cas són les lleis les que s'han d'adaptar al territori.". I, si no, aneu a aquests pobles petits a preguntar si volen perdre o dissoldre la seva personalitat, el seu nom i la seva història.

Parlant d'agregacions, l'informe en té una que afecta als vilanovins de ben a prop. En un apartat de l'informe, en referència a la comarca del Garraf es proposa el següent: "Correcció de disfuncionalitats en els límits municipals" "El *populós barri de les Roquetes* (9.068 hab.) pertanyent a Sant Pere de Ribes, forma un continu urbà amb Vilanova i la Geltrú i resta a 5 km del seu ajuntament. Es proposa, per tant, la seva unió a Vilanova i la Geltrú". I el mateix els passa als nostres veïns de Sitges, als quals els retallen l'anomenat barri de les Botigues, a l'altra banda del massís del Garraf, que passaria a incorporar-se a Castelldefels. Com aquestes, es troben correccions en pràcticament la majoria de les comarques. En aquestes qüestions, la polèmica està servida.

LES ANTERIORS ORDENACIONS TERRITORIALS

Si partim del fet que, després del segle XII, Catalunya fou dividida en comtats, més tard en vegueries i a continuació en corregiments, mentre que la invasió francesa l'organitzà en departaments, a l'hora de fer la divisió territorial d'Espanya en províncies (recordeu que és una paraula provinent de la dominació romana i que vol dir lloc per als vençuts) ens van esquarterar en quatre trossos. I no fou fins al 1936 que la Generalitat republicana implantà la divisió comarcal, iniciada el 1931 sota el mandat d'un il·lustre vilanoví: el president Francesc Macià. En aquell moment, en vistes de la necessitat d'una divisió territorial que s'ajustés a la realitat i que respongués a les necessitats del país, s'encomana la tasca al llavors conseller de Cultura Ventura Gassol, el qual creà una ponència de nou personalitats, entre tècnics i polítics. Aquesta ponència, presidida per ell, fou dirigida pel geògraf Pau Vila. Es féu un estudi que va determinar la divisió territorial en les 38 comarques de llavors, també amb el nomenclàtor de municipis de Catalunya agrupats en nou regions o vegueries. Tot i que per definir les comarques comptaren les qüestions històriques i geogràfiques, els criteris principals que seguí aquella comissió per delimitar les co-

marques foren essencialment econòmics, tenint en compte sobretot les capitals de comarca on es concentrava el comerç i on eren establerts els mercats, els quals constituïen l'eix vertebrador del territori, i on confluien transports i comunicacions.

En la divisió territorial vigent en l'actualitat, implantada el 1987, es delimitaren les comarques i els municipis com a peces necessàries en aquesta divisió, que vingueren establertes ja per l'Estatut d'Autonomia, on no figurava la divisió en vegueries i, en canvi, es decaïa per reconèixer l'antiga divisió en 38 comarques, en comptes d'iniciar un procés d'estudi d'una nova reordenació. Molts reconegueren que el mapa aprovat no s'adequava a la realitat de l'any 1987. Tot i amb això, la Llei preveia possibilitats de reforma, i així, l'any 1988 feren lloc al mapa a les noves comarques del Pla de l'Estany, el Pla d'Urgell i l'Alta Ribagorça, que completaven el mapa de 41 comarques actuals.

A partir d'ara, resta oberta aquesta nova proposta de gran reforma, una necessitat que palesa la comissió, la qual reconeix que l'ús social del territori és canviant per definició i que, a partir de la flexibilitat, s'han de poder realitzar canvis sense necessitat de modificar el model global.

ALTRES CONSIDERACIONS

És d'esperar, doncs, que els partits polítics es posin d'acord en allò que els correspon decidir, però també han de consultar àmpliament tots els nivells de la ciutadania, i no només perquè tots tinguem la millor distribució geogràfica, política i administrativa, sinó perquè tot seguit s'ha de dotar el territori d'instruments (lleis, decrets, plans generals, etc.) que defineixin i regulin l'ús i l'aprofitament del país que ara cal reordenar perquè sigui de la màxima utilitat a tots els ciutadans de Catalunya.

Així, a l'hora de discutir com ha de ser la reforma, caldrà tenir en compte altres criteris i directrius que no ha precisat "l'Informe Roca"; entre altres, dictàmens i idees provinents del Comitè de les Regions de la Unió Europea. En qüestions demogràfico-urbanístiques es diu: "La Unió Europea constitueix el subcontinent més urbanitzat del món. El 1991, el 71% de la població de la UE vivia en aglomeracions urbanes de més

PROPOSTA DE REFORMA MUNICIPAL VEGUERIA DE BARCELONA

A la nostra comarca ja veiem com la proposta fa figurar Les Roquetes afegida a Vilanova i la Geltrú i Les Botigues de Sitges passa a Castelldefels

de 10.000 habitants, un índex d'urbanització superior als Estats Units".

També caldrà saber que en una distribució potser caòtica i desordenada del nostre territori no se segueix ni de bon tros la coneguda Carta d'Aalborg (1994) on, per exemple, en el punt 1.2 diu: "La sostenibilitat ambiental significa preservar el capital natural" o també "La sostenibilitat ambiental, a més, implica la diversitat biològica". Un altre punt important és l'1.10: "Protegir els recursos mundials de la biomassa, com ara els boscos". Cal tenir en compte que per reordenar el territori també s'ha de comptar amb figures de protecció com les esmentades.

Però en aquest país nostre el que es veu que preval és el fenomen urbanitzador, molt més accentuat que a la resta dels nostres veïns europeus, i és per això que cal treure'n conclusions. Per protegir el medi natural s'haurien de prendre algunes mesures que potser s'haurien de contemplar en la futura Llei d'ordenació del territori o, si més no, com a conseqüència d'aquesta disposició legal. Us les apunto tot seguit:

a) Tendir a concentrar la població en els nuclis existents actualment sen-

se crear-ne cap de nou, evitant una creixent dispersió dins el territori, on sorgeixen com a bolets les urbanitzacions, enmig del bosc o en qualsevol zona natural. A més, la Llei del sòl que ha de discutir-se en el Parlament, hauria de contemplar i corregir situacions com aquestes.

b) Interconnectar els espais que s'ha-gin preservat i que estiguin lliures d'urbanitzacions, amb xarxes ecològiques d'espais naturals i agraris, per limitar la desenfrenada expansió urbana de caràcter difús, mencionada abans.

Caldrà fer sobreesforços per reconduir l'actual progrés, sobretot si n'hi ha que assimilen el creixement desenfrenat a aquest progrés. És per això que l'urbanisme ha d'estar lligat a l'ordenació del territori i no pas lligat al creixement. Així, quan el creixement ens omple d'autopistes i de bones comunicacions, també desplaça la pressió urbanística des de les grans conurbacions com la barcelonina cap a les comarques properes. És llavors quan l'esgotat model urbanístic dels municipis no arriba a corregir els desgavells que aquests desplaçaments produeixen, i és quan cal pensar que els planejaments del territori s'hauran de fer de forma supramunicipal. Aquí hauran de jugar el

seu paper les comarques i les vegueries.

També cal saber més coses. A Catalunya, l'espai realment urbanitzat no passa del 2,7% (i ja és massa!) i el que està previst d'urbanitzar, segons els plans urbanístics municipals, és del 5,5%. Per acabar-ho d'adobar, l'actual Pla Territorial General de Catalunya, contempla la possibilitat d'urbanitzar fins a un 50% (!) del territori català.

El famós PEIN (Pla d'Espais d'Interès Natural) té previst protegir el 20% del territori de Catalunya. En tot cas, ens consta que no hi ha cap pla per a la protecció dels espais agrícoles ni tampoc dels espais forestals, llevat del PEIN i a nivell de Govern. Qualsevol reglamentació o qualsevol iniciativa existent en aquest sentit l'han portat a terme els municipis, les diputacions o altres organismes de nivell local.

Evidentment, la qüestió territorial és complexa i s'han de contemplar molts interessos i moltes possibilitats. Caldrà, doncs, que tots contribuïm a construir un país molt millor.

Josep Blanes

GR-107: de Queralt a Montsegur Camí dels Bons Homes MERENÇ DE LES VALLS - ORGEIS

9a etapa: Merenç de les Valls - Vives - bordes de Coual - serrat de Largis - coll de Joux - rocs de la Pera - Orgeis; 6 de maig de 2001; 51 participants; 18 km

Era una etapa que prevèiem dura, però la gent no va fallar i a més se'n van afegir de nous. N'hi hagueren que s'estrenaren amb 700 metres de desnivell de pujada i gairebé 1000 metres de baixada, que per començar no està gens malament. Als qui tenim els genolls endurits per les llargues batalles pirinenques, l'itinerari en qüestió ja ens deixà prou fotuts. En tot cas, si d'aquest recorregut en diuen dels Bons Homes, potser no cal aplicar aquest adjectiu tan benèvol, si és que realment se'ls va ocórrer passar per aquests llocs. Però el protagonisme de la jornada no la prendrien ni els Bons Homes ni la considerable pujada-baixada, sinó l'aparició de la neu al començament que distraigué l'atenció dels caminaires durant quasi bé tot el recorregut.

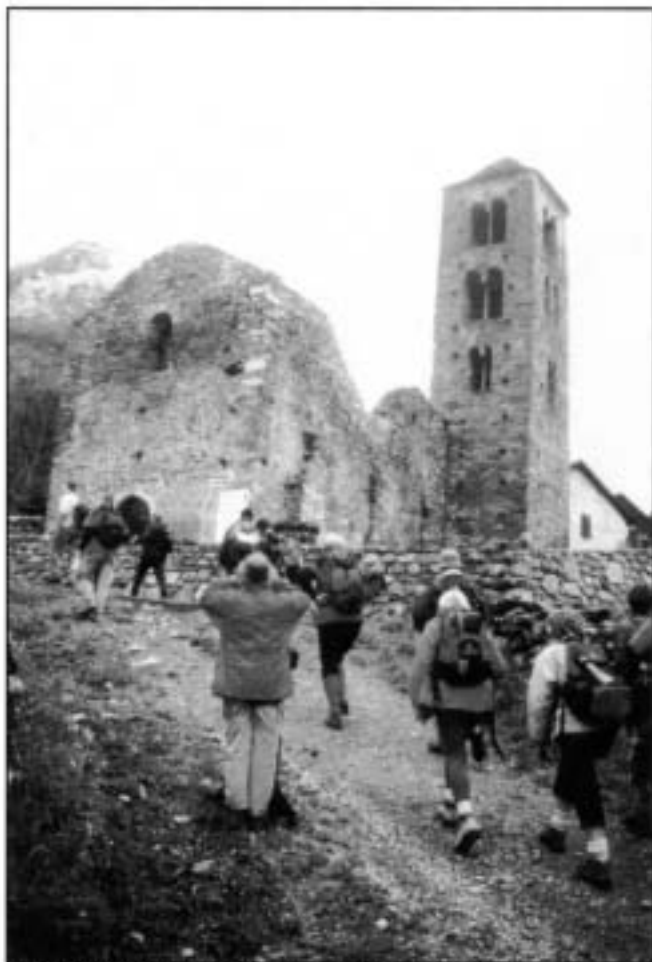
Un llarg trajecte per carretera ens havia portat des de l'estació de Vilanova fins a Merenç de les Valls, després d'haver traspasat els dos forats de les muntanyes de Moixeró-Cadí i les de Pimorent. I aterraríem al punt on en la darrera etapa havíem finalitzat el recorregut un cop travessat el pont de riu Arièja i entrat al poble, tot i que, recordem-ho, n'hi van haver que ja van fer part del recorregut d'avui de propina. Alguns, en previsió, ja baixarien de l'autocar amb els paraneus posats i els bastons de travessia a punt de fer servir. Però també n'hi hagueren -pocs- que veient el dia totalment cobert, gris i amb boires i núvols amenaçadors, optaren per quedar-se a l'autocar, potser també atemorits davant la possibilitat de trobar-se amb molta neu. De seguida ens comencem a enfilat per un camí empedrat, paral·lel a un riu, el Sant Toret, tributari més avall de l'Arièja, i nosaltres, directes cap a Vives, on ens sortiria a rebre la imponent imatge de l'església romànica del poble, i a

més començaríem a albirar entremig dels núvols les serralades cobertes de neu. Després de fer les fotos de rigor a l'església, continuariem després de les darreres cases de Vives i d'una cruïlla pel GR-107. Si girem la vista enrere, ben aviat veiem com ens hem elevat i com, al fons de la vall, queda Merenç. De seguida comencem a trepitjar els primers vestigis de neu, molt abans de les bordes de Coual, un caseriu de pagès situat a 1540 metres, és a dir, ja hem pujat gairebé 600 metres, i de l'esplèndida panoràmica que ens promet el fulletó descriptiu, gairebé res, perquè els núvols baixos arrapats als faldars de les muntanyes -ara francament nevades- ens ho amaguen quasi tot. Però, ben mirat, també això té el seu encant, i els fotògrafs treuen el millor partit possible d'aquest contrast de grisos i blancs.

Hem seguit per una pista que, després d'una bona estona, deixem per agafar-ne una altra, tot això ja amb força neu, per entrar tot seguit en zona de bosc d'avets i dirigir-nos cap al serrat de Largis. Però la incontenible energia de la joventut i també d'algun ganàpia, fa que hi hagi de seguida una batalla de boles de neu, fins i tot alguns sacsejaven les branques farcides de neu quan tothom passava per sota, i ràpidament el contraatac era ferotge. Quina colla! Sembla que no hàgiu vist mai una nevada! Sembleu de ciutat! Està vist que no us podem treure de casa vostra! Però conyes a part, distrets com estàvem intentant esquivar els grapats de neu que per allí volaven, no ens havíem adonat de l'esplèndida bellesa d'aquell paisatge, ni tampoc del, cada vegada més, considerable gruix de neu que havia caigut segurament feia una o dues jorna-

A punt de sortir a caminar ben tapats, prop de Merenç. Foto: Carles González

Església romànica del poble de Vives. Foto: Carles González

des i que havia cobert avets i faigs amb un mantell blanc, un decorat molt natural i alhora sorprenent per a molts caminaires, situació que feu treure fum a les màquines fotogràfiques. Érem davant un dels millors paisatges de tot aquest GR i era qüestió de fruir-lo. I jo, sense màquina! Grrr...!!

Tot i que el camí estava tapat,

els senyals de GR a les soques dels arbres i les indicacions dels que vingueren prèviament a preparar l'itinerari feren que no ens perdéssim en tota la jornada. Així, després de passar pel serrat de Larguis com a cota màxima de la carena (1.750 m), seguiríem cap al coll de Joux, a 1.702 m, on després de fer un reagrupament davant el pal indicador i d'una cabana propera, començaríem la davalla-

La neu ens acompanya prop del serrat de Larguis. Foto: Xavier Noels

da per un dels camins amb neu més bonics de tots els que hem pogut passar. Embadalits davant tanta bellesa, tothom pronunciava aquella frase tan coneguda que ens classifica a tots com uns "camacus". Però aquell camí be s'ho valia. Calia, però, anar amb compte perquè encara que la neu ho cobria tot en aquesta part obaga, estava acumulada de forma irregular al llarg del camí, i si sorties de les traces dels capdavanters, podies fàcilment enfonsar-te fins als genolls. La primera part de la baixada, tota entremig de bosc, era bastant planera, per després començar a fer un munt de ziga-zagues, bifurcacions, girs, i també per veure com es transformava el paisatge deixant la neu endarrere i fent-nos arribar al fons de la vall, ja vestida del verd intens de les coníferes o, si no, del verd jove i clar dels avellaners, dels cirerers o dels pollancre, o també d'altres més endarrerits com els faigs, que just els començaven a esclatar les fulles dels borrons d'un bonic color torrat primaveral, potser una mica sorpresos d'aquella tardana nevada.

Un obstacle enmig del camí, con-

L'ambient de l'etapa va ser plenament hivernal. Foto: Carles González

Reagrupament al coll de Joux entmig de la boira i la gran nevada. Foto: Carles González

Reagrupament a la cabana de Ressec de Bas, en el nostre camí cap a Orgeis. Foto: Carles González

El poble d'Orgeis, final d'etapa. Foto: Carles González

sistent en una reixa on pots caure fàcilment i trencar-te el peu, instal·lat perquè no s'escapin les vaques, ens obliga a esquivar-lo i no comportar-nos com aquests remugants. Nosaltres fugim del parany i un cop al pla, ens trobem la cabana de Ressec de Bas, i una estona més avall, passem per la zona del refugi Roc de la Pera, fins que anem veient davant nostre el poble d'Orgeis. Una estona més, poc després d'un retonb del camí, deixant enrere un espectacular i florit camp de grandalles, creuariem el pont damunt el riu Orija i fariem cap a Orgeis.

Com que no hi havia cap establiment on ens poguéssim acollir, perquè quasi tot és un poble de xalets de segona residència i alguna casa de pagès, ens concentràrem a dinar en una zona de pícnic lldant al riu. El fred, la humitat i el cansament, i el menjar-nos un entrepà gelat i atapeït de tombar tot el dia per la motxilla, va fer que en passéssim a via, encongits i destrempats, i fugíssim cuita-corrents d'aquell inhòspit racó. Ens encabírem dins el confortable autocar per recuperar-nos. Un cafè a l'àrea del Túnel del Cadí ens retornà, tot comentant que aquesta seria una de les excursions que recordaríem durant molt de temps. En un tres-i-no-res, ens trobaríem a Vilanova.

JOSEP BLANES

Arièja, primavera de 2001

GR-107: de Queralt a Montsegur Camí dels Bons Homes **ORGEIS - PRADES**

10a etapa: Orgeis - Ascon - Sorjat - coll d'Ijou - Montelhó - Prades; 20 de maig de 2001; 59 participants; aproximadament 19 km

Déu n'hi dol, quin mes de maig. Amb les etapes acumulades del Camí dels Bons Homes, la sortida del Cicle Coneguem Catalunya i l'anada (d'alguns) a Montserrat hem tingut una excursió cada cap de setmana. Malgrat aquesta gran concentració d'activitats, el diumenge 20 de maig ens reunírem una bona colla a la plaça de l'Estació; en concret érem 55 senderistes tot neguitosos per poder fer la penúltima etapa del llarg camí fins a Montsegur. Les queixes que va motivar el retard amb què es va presentar l'autocar a l'anterior sortida feren efecte, i aquesta vega-

da els més matiners ja el varen trobar a la plaça.

Un cop embarcats, quan tot just passaven cinc minuts de les sis del matí, enfilàrem la carretera de Vilafranca per tal d'anar a trobar l'autopista. De pas per Manresa, recollírem l'amic Trullàs que aquesta vegada venia acompanyat pel seu fill, i a un quart de nou del matí arribàrem a l'àrea de servei del Túnel del Cadí on cadascú va esmorzar segons les seves possibilitats. Poc abans de les nou, continuàrem el viatge vers Puigcerdà, on recollírem l'Oriol i la Pili. Després de passar pel túnel de Pimorent, vàrem arribar a Ax les Thermes on agafàrem la carretera que ens menà al poblet d'Orgeis.

Quina diferència amb el temps de quinze dies enre-re! Totes les boires que teníem a Merenc, ací s'havien transformat en llum i sol; si algú venia motivat per la neu de l'anterior etapa, li caldria esperar fins l'any que ve. Poc després d'un quart d'onze del matí, vàrem començar la caminada; després de travessar el poble ens enfilàrem ràpidament pel ves-

Vista panoràmica d'Orgeis. Foto: Carles González

sant nord de la vall, seguint un bonic camí, per sort, força ombrejat. Passat un tram de zigzagues, arribàrem a la Portella, a la ratlla dels 1000 m d'altitud. A partir d'aquell punt, el sender anà planejant fins a situar-se al peu del turonet on s'aixeca el poble d'Ascon.

Un cop travessat el riu Lauze, una forta pujada ens portà fins al centre d'Ascon on vàrem fer una breu parada; eren les onze del matí. Després de visitar l'església parroquial i el cementiri d'aquest poblet, continuàrem la marxa per una bucòlica vall fins arribar al poble de Sorjat situat al peu del Roc de l'Orri d'Ignaux, a 1050 m. A la plaça del poble, enfront de l'Ajuntament, vàrem fer una altra breu parada; eren dos quarts de dotze del migdia.

Tot seguit començàrem la llarga pujada vers el coll d'Ijou situ-

Pujant pel corriol d'Orgeis a la Portella d'Orgeis. Foto: Carles González

El grup amb la Dent d'Orlu al fons. Foto: Carles G.

at a 1650 m d'altitud. Els sis-cents metres de desnivell, junt amb el lluent que ens escalfava el clatell (pujàvem per la solana i al descobert), van fer veritables estralls i, tot i que l'últim tram va transcórrer per dins del bosc i això va permetre una certa revifada, l'arribada al coll fou certament memorable. Algunes, bé perquè tenen un sentit premonitori més desenvolupat o perquè tingueren una revelació divina, van optar per abandonar a Sorjat estalviant-se, així, aquesta singular experiència. Després d'una bona estona de recuperació, a dos quarts de dues continuàrem la marxa cap al pla de la Garda seguint una pista. Sortosament, a partir d'aleshores el cel es va en-

teranyinar i no rebiem la solellada directament.

Passat el pla de la Garda, la pista baixava fent un ampli giravolt vers el coll de la Pedra Blanca. En aquest punt, el Correcaminos, que com sempre anava davant a velocitats supersòniques, no es va adonar que podia fer una dreuera i de cop i volta es va trobar que tenia la majoria del personal davant seu!

Més enllà, passàrem pel costat del refugi del serrat d'Apailadou i, tot seguit, després de travessar uns prats, arribàrem al coll de Balaguès (1670 m); eren dos quarts de tres i el temps començava a fresquejar. Per tal de no agafar fred ràpidament, iniciàrem la davallada vers la plana de Montelhó. Una mica abans d'arribar a aquest poblet, la descripció que portàvem i les marques del camí, que fins aleshores havien coincidit més o menys, semblava que anessin cadascú pel seu cantó. Seguint les marques arribàrem a la part alta del poble, on hi ha les restes d'una antiga torre de defensa; la descripció, en canvi, corresponia a un camí que entra al poble per la seva part baixa. Aclarida aquesta no coincidència, arribàrem a l'església de Montelhó (1300 m) quan eren dos quarts tocats de quatre.

Tenint en compte l'hora que era i que s'havia dit de portar el dinar a la motxilla, alguns van optar

Passant per una bonica fageda. Foto: Carles G.

per quedar-se a dinar a Montelhó i acabar l'etapa després; d'altres vàrem preferir acabar-la i dinar a Prades. Per arribar a Prades, calia passar un últim coll (res a veure amb els anteriors) i baixar fins al fons de la vall; tocaven les quatre quan passàvem per davant del cementiri del poble.

Una vegada localitzat l'auto-car, ens instal·làrem en unes taules on poguérem dinar tranquil·lament tot observant com una colla d'autòctons tenia unes grans feina-des per tragar un carro vell que volien posar al costat d'una font, a l'entrada del poble (a la propera etapa poguérem veure el carro ja ben col·locat i ben guarnit de flors).

A un quart de sis iniciàvem el retorn seguint una carretera que fins a Ax les Thermes és d'aquelles que agraden tant a la Magda, d'aquelles que tenen grans pendents i precipicis al costat. Sortosament, en una mitja hora arribàrem a la general d'Ax les Thermes i a partir d'aleshores tot fou més normal. Quan vam passar per Puigcerdà vam deixar els Ventosa, i a les set de la tarda vam parar mitja hora a l'àrea del Tùnel de Cadí. Eren gairebé tres quarts de deu quan arribàvem a la plaça de l'Estació de Vilanova, ufl!

Agustí Poch
Juny 2001

Reagrupament al coll d'Ijou. Foto: Carles González

GR-107: de Queralt a Montsegur

Camí dels Bons Homes

PRADES

- MONTSEGUR

L'última etapa d'un projecte que ha durat tres anys és sempre una excursió especial. El mal dit "Camí dels Bons Homes", el vam iniciar a Queralt, un santuari catòlic, i finalitza ara a Montsegur, que fou el lloc principal de l'església càtara d'Occitània i que fou assetjat i destruït pels catòlics. És una paradoxa de la modernitat que és capaç de barrejar-ho tot, de transformar-ho tot i fer que les coses semblin el que no eren i no semblin el que eren.

Fent aquest itinerari, nosaltres no hem volgut seguir cap petjada dels càtars, sinó que hem passat pels camins que durant segles, pastors i contrabandistes, soldats i monjos o simplement la gent que tenia necessitat de traslladar-se han recorregut abans que nosaltres, i probablement la majoria eren bons homes; adoraven el sol, els déus de la natura, els déus romans, Crist o Mahoma; estaven d'acord o no amb la religió oficial del moment. La diferència és que nosaltres els hem recorregut per plaer i ells no; que nosaltres hem dormit còmodament i ells no; que hem fet un viatge previ en autocar i ells no, i que després tornarem a casa i ells havien de continuar, perquè el camí no era un plaer sinó una necessitat.

El camí dels Bons Homes ha sigut un molt bon itinerari que ens ha permès veure indrets magnífics, muntanyes entranyables, valls impressionants, colls estratègics, vegetacions exuberants, castells i pobles, esglésies emmarcades en paisatges tardorals, camps esclatants de flors a la primavera i l'espectacle de la neu arrapada als avets.

Un camí que ens ha portat a Montsegur, un lloc màgic, impactant, irrepetible, amb totes les característiques per ser una fita en el trajecte, un final evident, una finalitat.

Montsegur és més que un lloc,

més que un castell: és un paisatge, un record, una il·lusió, una esperança en la justícia, una justificació de tots els esforços.

Reconec que és molt difícil, anant amb un grup tan nombrós, copsar algunes sensacions, però recomano

Reagrupament envig de la boira del pic Fourcat (1.929 m). Foto: Josep Blanes

Les mines de taic de Luzenac des del coll de la Peira. Foto: Salvador Butí

Prop del coll de la Peira el dia de la preparació de l'excursió. Foto: Salvador Butí

Baixant cap a Montsegur amb la boirosa vista del castell al cim del Pog i el poble. Foto: Josep Blanes

El castell de Montsegur des de la carena del Pog. Foto: Salvador Butí

dels llocs punxeguts (Montmaneu, Montsoriu, Montmagastre), però allà, a més, s'hi va viure el drama de la fi de molts éssers humans, espasa contra ideologia, brutalitat contra arguments, fanatisme contra convenciment... De fet, és la lluita de sempre, d'una humanitat que hauria de tenir vergonya d'ella mateixa i que 750 anys després continua si fa no fa igual.

Igual respecte que Montsegur, ens mereixia la serra de Pàndols que fa poc vam caminar o el camp de batalla de Waterloo o els camps de concentració d'Auschwitz, res és comparable, però en els llocs on hi ha hagut tant de sofriment absurd, l'aire en queda impregnat i no precisament de la glòria dels vencedors.

El Camí dels Bons Homes ha estat llarg, molt interessant i ens ha deixat un gran record a tots, però especialment l'última etapa.

Poc després de sortir del poblet de Prades, al país d'Aillou, a l'Alt Sabarthès, camí del coll de la Peira que ens permetia superar les muntanyes de Tarbes, directes a Montsegur, anàvem pel camí utilitzat –segons els documents, principalment actes de la Inquisició– durant els segles XII i XIII, i ens va sorprendre una boira espessa, quasi impenetrable, que ens va obligar a aguditzar tots els sentits –menys el de la vista que servia per ben poc– per tal de trobar el camí.

Un excel·lent mapa de l'IGN (1:25.000), moltes brúixoles, sentit comú, serenitat, experiència i molta sort ens van permetre cridar "les mines!!!" com si fossin els vigies d'un vaixell, i les mines eren les de talc de Luzenac, que a prop del coll ens ensenyaven la seva blancor en un moment en què la boira va tenir un instant de defalliment.

Xops i una mica desconcertats, vam dinar al coll i poc després vam tenir la primera visió del Pog de Montsegur, la mateixa que molt abans que nosaltres han tingut milers i milers de caminants que seguint aquestes vies de comunicació ens han pre-

tomar-hi per poder prescindir dels horaris, identificar-se amb el paisatge, compartir l'espai amb les pedres i

els arbres, respirar la història.

Montsegur té l'energia especial

El poble de Montsegur des dalt del castell. Foto: Salvador Buti

El Pog de Montsegur des de prop de la Creu de Morenci. Foto: Salvador Buti

cedit. La baixada fins al poblet de Montsegur enmig d'una vegetació selvàtica es va haver de fer una mica de pressa per compensar el lent camí entre la boira.

A la nit vam participar a l'aplec Occitano-Català de Montsegur que cada any organitza el CAOC (Cercle d'Agermanament Occitano Català), aplec del qual ja hem parlat en al-

tres ocasions i que va semblar que era la forma més digna de finalitzar el nostre itinerari.

No és un aplec multitudinari, ni molt espectacular; pujar amb torxes des del poble fins al peu del castell, en les primeres ombres de la nit, per un trajecte d'uns vint minuts amb banderes occitanes i catalanes, al so d'una música tradicional i d'uns diables barcelonins que no ens han de venir a ensenyar res, pot semblar poc o molt, tot depèn de la part

que cada persona hi posi.

Una foguera, uns quants petards, els fallaires d'Andorra, música... potser no és molt, però l'escenari i l'ambient són colpidors i la motivació l'ha de posar un mateix.

No érem gaires, és veritat, però cal reconèixer que en el camí de la

Interior del castell de Montsegur. Foto: J. Blanes

recuperació de la cultura occitana s'està al principi. Algun dia serem molts. La majoria érem catalans, sí, però som precisament nosaltres els que més coneixem el problema i els que hem d'ajudar a prendre consciència als nostres veïns de la seva situació.

El petit poble de Montferrier ens va acollir en el seu alberg de "La Freychede" amb més o menys comoditat, depenent de la proximitat a la festa que hi havia a la planta baixa.

El diumenge va ser el dia de la pujada al castell, el temps era amenaçador, però la majoria va fer veure que no tenia agulletes i la pujada va ser quasi col·lectiva. El que va ser poc participatiu va ser el trajecte a peu des de Montsegur fins a Lavelanet. Només un 10,5% dels excursionistes van fer el camí i això que era realment bo. Un complement imprescindible per al coneixement de Montsegur, a part de ser un camí molt antic ple de detalls d'alt interès.

La despistada d'un dels participants amb tot el que representa de tensions, retards, angoixes i propòsits, va ser l'anècdota final d'un final d'itinerari, d'un itinerari amb un final inoblidable.

Salvador Buti

Processó de torxes que va anar des del poble de Montsegur fins al pla dels Cremats. Foto: Josep Blanes

Notícies i comentaris

ES RESTAURARÀ L'ABOCADOR DE BROSSA DEL GARRAF AMB "CALÉS" DE LA UNIÓ EUROPEA

Resulta que el malaurat abocador de deixalles del massís del Garraf, situat a la vall de Joan, ha sigut un dels 16 seleccionats, entre un total de 349 projectes que optaven al finançament europeu per corregir un dels grans disbarats ecològics dels darrers temps.

Al Garraf li plouran 865 milions de pessetes (519.875 euros) només per la meitat de la primera fase, per restaurar 20 hectàrees de paisatge de l'abocador que es troben desafectades des de l'any passat. Per regenerar aquest desgavell, s'han de construir unes 11 terrasses o feixes per guanyar els desnivells, a més d'aconseguir reduir la velocitat de les aigües de la pluja i de plantar nova vegetació entre arbres i arbusts, a més d'altres tipus de cultiu de conreu agrícola, com ara lleguminoses, les quals assegurin la millora de qualitat del terreny. El projecte inclou, a més, l'ampliació amb 23 nous nous captadors de biogàs generat pel munt de tones de merda acumulada.

També s'hi preveu una xarxa de reg per mantenir la vegetació; i ens preguntem: d'on trauran l'aigua? Vindrà del transvassament de l'Ebre? El projecte que finança la Unió Europea ha estat impulsat per la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana, l'Entitat Metropolitana del Medi Ambient i la Diputació de Barcelona.

Però d'aquí al 2004 -moment en el qual està previst clausurar l'abocador a la brossa orgànica i, al 2006, a l'entrada de residus inerts o inorgànics- cap a on es desviaran el milió de tones de brossa que es genera cada any? Compteu que l'abocador actual ja ocupa una superfície de 65 camps de futbol! Ja veurem com acaba tot aquest merder.

UN PETIT APUNT SOBRE EL PLA HIDROLÒGIC NACIONAL

A més de les múltiples accions de protesta i dels recursos presentats contra el "Plan Hidrológico Nacional" que s'han generat després de la seva aprovació, al PP li han dimitit regidors a les terres de l'Ebre, algun d'ells fins i tot és autor d'un postulat antitransvassament titulat: "Con el agua al cuello. 55 respuestas al PHN". Entre altres qüestions, assegura que l'aigua desviada de l'Ebre servirà per regar 43 camps de golf!! d'Almeria i Terra Mítica. Preneu-ne nota, perquè segurament anirem coneixent més bestieses com aquesta.

BALANÇ POSITIU DEL PLA DE REDUCCIONS ATMOSFÈRIQUES AL POLÍGON TACÓ

Hem sabut que la Conselleria de Medi Ambient de la Generalitat ha desenvolupat un programa d'actuacions de reducció de les emissions atmosfèriques i de control mediambiental al vilanoví polígon industrial del Tacó. Aquesta millora suposa una reducció del 28% dels nivells de contaminació que els situa per

sota del límit establert per la normativa vigent. Les actuacions, realitzades a través de la Direcció de Qualitat Ambiental, han afectat les empreses Valenciana de Ciments -més coneguda a casa nostra com el Griffi-, Mago, Betton Català, Pionner Formigó i Trademox, i han contemplat la millora de l'eficàcia dels electrofiltres, nous filtres a les mànigues, tancament de les zones de càrrega i descàrrega, pavimentació de les zones afectades i neteja i reg dels vials interiors, a més d'instal·lacions d'aspiració de la pols.

Aquestes intervencions responen als nivells de contaminació detectats des de l'any 97, superiors a 188 unitats per metre cúbic d'aire, de mitjana anual, mentre que la normativa existent ho fixa en 150 unitats. D'aquesta forma es respon a les innombrables queixes que el veïnat venia realitzant des de feia anys. Una millora ambiental a la nostra ciutat que, alhora, ens permetrà respirar millor quan passem per aquells indrets tot anant d'excursió.

AUTOBUSOS ALIMENTATS AMB HIDROGEN PER AL 2002-2003

Les empreses British Petroleum (BP), Daimler-Chrysler i Transports Metropolitans de Barcelona participen en un projecte que vol introduir a Barcelona autobusos urbans que circularan alimentats amb piles d'hidrogen. Segurament serà a finals de l'any 2002. Aquesta bona iniciativa forma part del

Notícies i comentaris

projecte CUTE (Transports Urbans Nets per Europa) que pretén implantar aquest tipus d'energia a gairebé totes les capitals europees.

Mitjançant una reacció química de l'hidrogen i de l'aire mediambiental, sense la necessitat del procés de combustió, aquestes piles generen corrent elèctric a una tensió de 600 volts. Aquests autobusos seran nets, silenciosos i, a més, no produiran residus contaminants, i es preveu que tindran un consum de 40 m3 d'hidrogen que els proporcionarà una autonomia de 250 km.

Seria gairebé una meravella que les empreses d'autocars que ens porten d'excursió també adoptessin aquest sistema i contribuïssin una mica a netejar el nostre medi ambient. De pas, nosaltres no ens sentiríem participants forçosos de la contaminació que produeixen els autocars que ens porten d'excursió. Ho veurem algun dia?

CINEMA DE MUNTANYA A TRES CIUTATS DE CATALUNYA

Dies enrere vam poder llegir la bona notícia: tres ciutats (Sabadell, Montcada i Reixac i Granollers) acollien durant el mes de juny unes sessions retrospectives especials sobre el Festival Internacional de Cinema de Muntanya i d'Aventura de Torelló, i es projectaven molts dels films que van ser premiats a l'esmentat certamen.

Aquest festival de Cine de Muntanya, patrocinat per la Funda-

ció Caixa de Sabadell, és actualment un dels més importants del món en aquest gènere. S'hi poden veure cada any els rotatges més sobresortints sobre activitats de muntanya i del medi natural. Seria qüestió d'assabentar-se si alguna d'aquestes projeccions també la podríem veure a Vilanova. Segurament seria un èxit per a la Talaia. Que algú en prengui nota.

LA GENERALITAT REVISA EL MAPA EÒLIC I APROVA 2 PARCS EÒLICS NO CONFLICTIUS

Un cop desestimada, per part del Parlament, la implantació del mapa o Pla Eòlic de Catalunya, el qual era promogut pels departaments d'Indústria, Comerç i Turisme i de Medi Ambient, la Generalitat s'ha reunit amb les institucions i els protagonistes dels moviments socials implicats per conèixer opinions i criteris amb la intenció d'elaborar el nou decret.

D'altra banda, la Generalitat ha donat llum verda a la realització de dos nous parcs eòlics, els quals no presenten gaire problemes quant a la preservació dels espais naturals i culturals. Així doncs, s'ha iniciat la tramitació de les autoritzacions administratives corresponents als parcs eòlics de Coll Ventós i de la Carena de la Tossa, al municipi de Prat de Comte, a la Terra Alta. Aquest darrer, promogut per Totvent 2000, ha vist retallada la seva potència perquè estava emplaçada dins el nou espai natural dels Ports de Tortosa, decisió que -tot i la re-

tallada- ha estat molt mal acollida per les entitats ecologistes, les quals no admeten que una estació eòlica pugui estar just al límit d'un parc natural.

NOTICIES DES DE L'EVEREST

Durant el mes de maig passat, van proliferar les ascensions al cim més alt del món, l'Everest. Així, l'expedició del programa de TVE "Al filo de lo imposible" coronava la muntanya amb els coneguts alpinistes Juanito Oiarzabal i Juanjo Vallejo, els quals van assolir el cim sense oxigen, per la cara nord i amb temperatures de -30° C. Oiarzabal, que va tenir una difícil ascensió per culpa d'una ceguesa temporal, va haver de ser ajudat per un sherpa, i durant la baixada també fou ajudat per membres de l'expedició de la Universitat Politècnica de València, els quals varen endarrerir l'assoliment del cim per realitzar aquesta ajuda. També, i en aquestes mateixes dates, com anunciàvem en l'anterior edició d'aquesta revista, Sergi Mingote, en solitari i com a membre de l'expedició Parets del Vallés i també en representació del sindicat UGT, assolí el cim amb una bandera on es llegia una llegenda a favor de la reducció de la jornada laboral. Es veu que tots els llocs són bons per a les reivindicacions. Cal dir que l'ascensió de "Al filo de lo imposible" fou transmesa en la seva part final en rigorós directe pels equips de TVE que amb un gran desplegament tècnic i via satèl·lit informaren d'aquesta ascensió.

El plaer de comprar

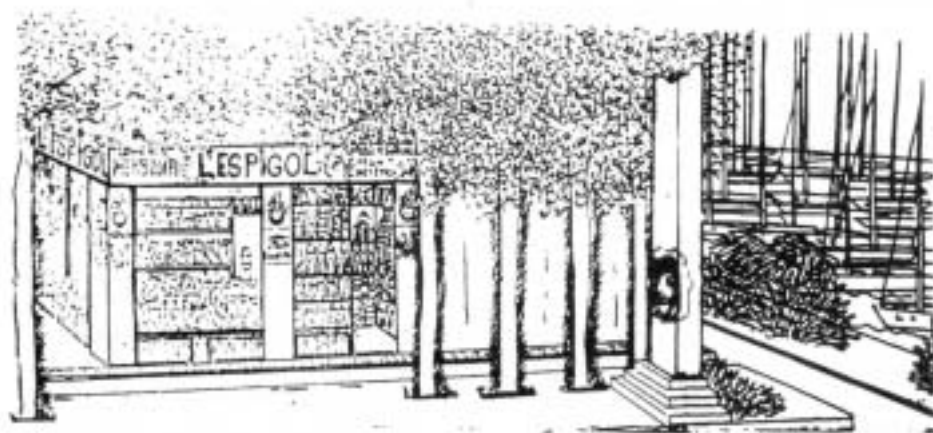
Botiga a Vilanova

c/ Dr. Zamenhof, 28 - Tel. 93 815 92 14

P La compra fàcil
PASSEIG MARÍTIM - SEGUR DE CALAFELL

HERBOLARI L'ESPIGOL

Herbes, dietètica, formatges i especialitats

GRAN ASSORTIT
DE PRODUCTES
ENERGÈTICS
PER A
ESPORTISTES

ESPECIALITZATS
EN PRODUCTES
ECOLÒGICS

Rambla de la Pau, 103 - Tel. 93 815 13 11 - 08800 Vilanova i la Geltrú

INTERSPORT OLARIA

A Vilanova:
Pl Soler i Gustems, 5
Francesc Macià, 50
Francesc Macià, 101

A Vilafranca:
La Parellada, 18

A Vendrell:
Àngel Guimerà, 32

TOT PER A L'ESPORTISTA

Intersport Olaria us ofereix un bon assortit de botes, motxilles i sacs per a tot tipus d'excursió i senderisme. Amb el suport de les marques

McKinley
Alpina
Boreal

Ferrino
Coleman
Chiruca

Salomon
Line 7
Petzl

Trango
Columbia
Polar Mountain

que et garanteixen un bon material per a cada ocasió.

I a més, durant aquest mes, els socis de La Talaia us podeu beneficiar d'un 10% en els articles de muntanya

Centre d'Estudis **BEEP MECA**

Únic Centre Col·laborador d'IBM de la Comarca del Garraf

CURSOS D'INFORMÀTICA I MECANOGRÀFIA AMB DIPLOMA IBM I AECEI

- ➡ Introducció als Ordinadors.
- ➡ Ofimàtica (Word, Excel, Access).
- ➡ Programació Visual Basic.
- ➡ Programació de Jocs.
- ➡ Programació de Pàgines WEB.
- ➡ Muntatge d'Ordinadors.
- ➡ IBM AS/400 (OS/400, CL, BD/400, SQL/400, QUERY/400, COBOL/400, RPG/400).
- ➡ Disseny, Autoedició i Retoc Fotogràfic.
- ➡ Gestió Comercial i Comptabilitat (Contaplus, Facturaplus i Univers).
- ➡ Nòmines i Seguretat Social (Nominaplus)
- ➡ Internet.
- ➡ Curs de Configuració i Manteniment de Xarxes (Novell, Windows NT).
- ➡ Sistema Operatiu LINUX
- ➡ Mecanografia Convencional i per Ordinador.
- ➡ I també, Formació a Distància a través d'Internet amb Diploma IBM.

NOU

Cursos Valids
com a Crèdits
Universitaris

BEEP

ORDENADORES

Concessionari oficial

EPSON **COMPAQ** TOSHIBA ZENITH **RIKEN**

C. de l'Aigua, 14 (a 50 m. Església St. Antoni)
Tels. 93 814 24 05 / 93 814 12 96
Vilanova i la Geltrú

beepmeca@beepmeca.com
http://www.beepmeca.com

**MATRICULA
GRATUITA!!!**

ORTOPÈDIA VILANOVA

El centre dels seus peus

Havana, 14

Tel. 93 815 34 52

08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

(Barcelona)